

Yunus Emre

Nisan 2010

Bülteni

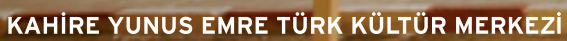
Mısır'da Türk Dili ve Kültürü

**Türk-Arap İlişkileri ve
Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri**

**Türkçe ve Arapça
Arasındaki İlişkiler Üzerine**

**KAHİRE
YUNUS EMRE
TÜRK KÜLTÜR
MERKEZİ AÇILDI**

Yunus Emre Enstitüsü

Yayın Türü ve Basım Tarihi

Bülten - Nisan 2010

Yunus Emre Vakfı Adına Sahibi

Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Dr. Adnan Tekşen

Yayın Yönetmeni

Kevser Afşar

Adres

Anafartalar Mahallesi Atatürk Bulvarı

Nu: 11 Ulus/Ankara-Türkiye

Tel: +90 312 309 11 88

Faks: +90 312 309 16 15

Ağ Sayfası

www.yunusemrevakfi.com.tr

E-posta Adresi

iletisim@yunusemrevakfi.com.tr

Tasarım

KG Kurumsal Gelişim

Kemer Sk. Nu: 10/A G.O.P./Ankara

Tel: +90 312 446 85 65

Baskı

Dinamik Form Matbaacılık Promosyon

Kağıtçılık San. Ve Tic. Ltd. Şti.

Matbaacılar Sanayi Sitesi

1515. Sk. Nu: 22 İvedik/ANKARA

Tel: +90 312 394 58 08

Kaynak gösterilmeden hiçbir yazı
kopyalanamaz.

© 2010

Yunus Emre Enstitüsü

Tüm hakları saklıdır.

Sunuş

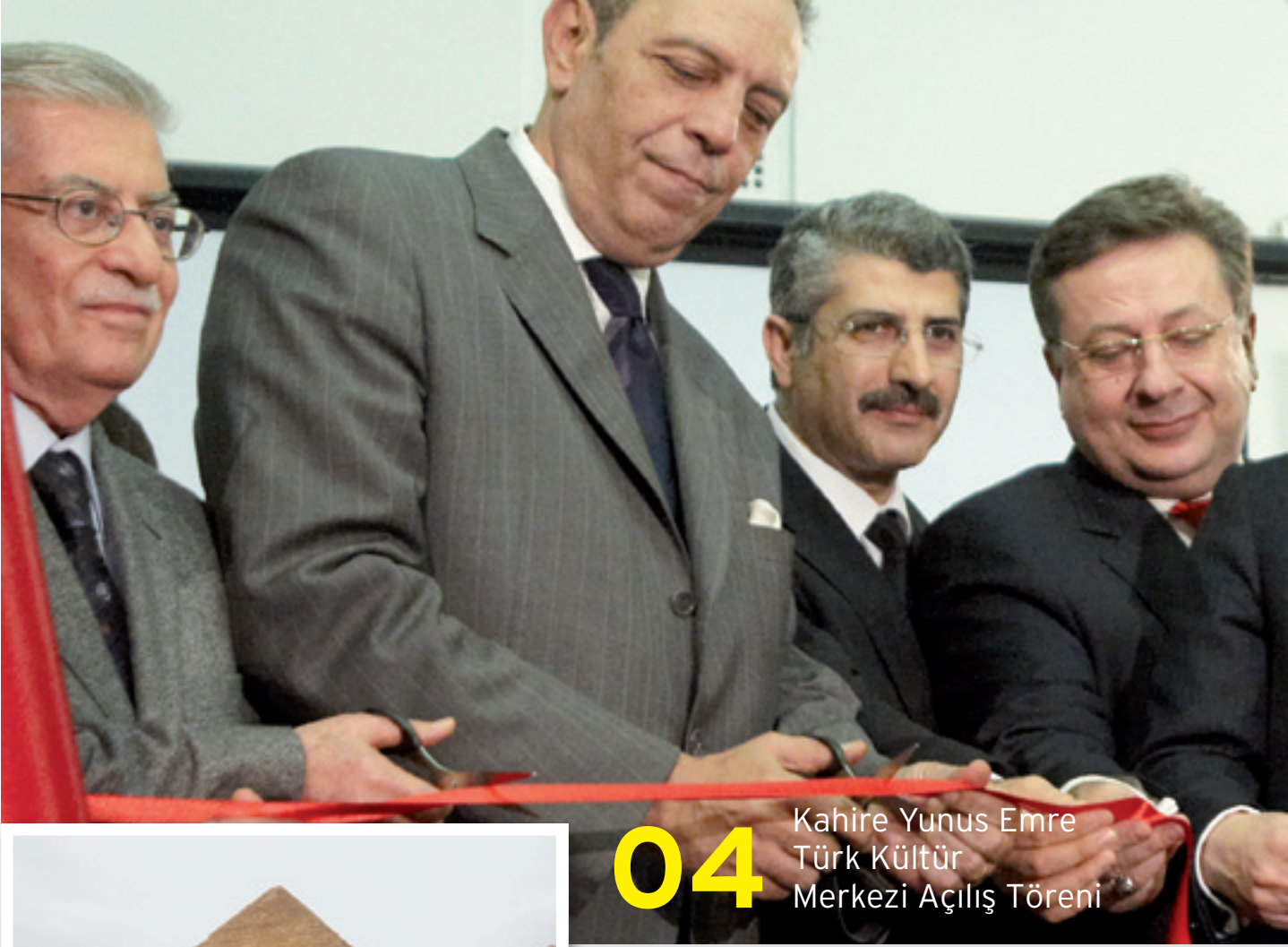
Geçtiğimiz yıl sırasıyla Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosna ve Arnavutluk'un başkenti Tiran'da açılışları yapılan Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerine bir yeniside daha eklendi.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, 3 Mart 2010 tarihinde Dışişleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu tarafından açıldı.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün Mısır'da tanıtılması ve iki ülke arasındaki kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunup özellikle Türk dili ve edebiyatı çalışmalarına destekler sağlayacaktır. Tarih ve kültür ortaklığımızın bulunduğu Mısır'da gerçekleştirilecek faaliyetler, iki ülkenin birbirlerini daha yakından tanımalarına zemin hazırlayacaktır.

Bültenimizin dördüncü sayısında, Mısır'da faaliyetlerine başlayan Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezimizin açılışından görüntüler, açılış törenimiz sırasında bizimle olan konuklarımızın izlenimleri ile Türk-Arap ilişkileri ve Mısır'da Türk dili ve kültürü üzerine makaleler yer almaktadır.

Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle...

04

Kahire Yunus Emre
Türk Kültür
Merkezi Açılış Töreni

09

Açılış Törenine Katılanlardan
Görüşler

13

Mısır'da Türkoloji

14

Türk-Arap İlişkileri ve
Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri

17

Mısır Hakkında Genel Bilgiler

18

Mehmed Zâhid Kevserî Efendi

Mısır'da Türk Dili ve Kültürü

22

Kursiyerlerimizden

26

Türkçe ve Arapça
Arasındaki İlişkiler Üzerine

28

Basında Yunus Emre Vakfı

32

Kısa Kısa Mısır Tarihi

37

Sohbet

40

KAHİRE YUNUS EMRE TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ AÇILDI

Türkiye'nin, Türk dilinin, kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtılması ve yaygınlaştırılması amacıyla yurt dışında faaliyetlerde bulunan Enstitümüzün yeni Türk Kültür Merkezi, 3 Mart 2010 Çarşamba günü Mısır'ın başkenti Kahire'de açıldı.

Çok sayıda konuğun katıldığı açılış törenimizde bir konuşma yapan Dışişleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, konuşmasında, Vakfın üçüncü merkezi olarak burayı açtıklarını ve bu merkez etrafında Türk ve Mısırlı aydınların bir araya gelmesini arzu ettiklerini ifade etti.

Yapılan konuşmaların ardından Merkezin açılış kurdelesini Dışişleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, İslâm Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Sayın Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, Mısır Kültür Bakanı Yardımcısı Sayın Hossam Nassar, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Sayın Hüseyin Avni Botsalı, Enstitü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan ve Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet üyesi Rasim Özdenören birlikte kesti.

Konuklar, açılış töreni sonrasında merkezi gezerek, yetkililerden bilgi aldılar.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Dışışleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu

Bugün sizlerle bir arada olmaktan büyük bir onur duyuyorum. Hem Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı hem de Yunus Emre Vakfının Mütevelli Heyet Başkanı olarak bu onuru aynı düzeyde hissediyorum. Dışışleri Bakanı olarak gurur duyuyorum, çünkü artık Dışışleri Bakanlığımız sadece diplomatik etkinlikte değil, kültürel etkinlikte de Türkiye'nin çevre bölgelerindeki nüfuzunu artırmaktadır. Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı olarak gurur duyuyorum, çünkü kısa bir süre önce kurduğumuz bu müessese gittikçe kökleniyor ve Türk diplomasisinin en önemli araçlarından biri hâline geliyor.

Yunus Emre Vakfının ilk merkezini Türkiye'nin tarihî bağlarla irtibatla olduğu Saraybosna'da, geçtiğimiz sene açmıştık ve ben de orada bulunmuştum. Arnavutluk'taki ikinci merkezden sonra üçüncü merkezi de bugün Kahire'de açıyoruz. Üçüncü merkez olarak Kahire'nin seçilmesi bir tesadüf değildir. Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, aynı zamanda Orta Doğu bölgesinde ve Arap dünyasında açtığımız ilk merkez durumundadır; çünkü biz Kahire'yi Arap dünyasının kalbi kabul ediyoruz ve Kahire'de etkin olan bir kültürün bütün Arap dünyasında etkin olacağına inanıyoruz. Kahire ve Mısır sadece Arap dünyasının değil, aynı zamanda insanlık tarihinin en köklü medeniyet merkezlerinden de biridir.

Kültürel anlamda Türk-Mısır ilişkileri çok köklü bir geçmişe dayanır. Ortak kültür anlamında en azından bin yıllık bir tarihten bahsedilebilir. Bugün Han Halil'in arka sokaklarına girdiğinizde

“Biz kültürü, örfü, geleneği aynı olan iki köklü milletiz. Bugün gerçekleştirdiğimiz siyasî ve diplomatik görüşmelerin sonunda, bu ziyareti Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılışıyla noktalamamız çok büyük bir anlam ifade etmektedir.”

her yerde ortak kültürümüzün eserlerini görürsünüz. Aynı şekilde İstanbul'un merkezine gittiğinizde de en merkezde Mısır Çarşısı'nı bulursunuz. Bugün burada sadece bir kültür merkezi açmıyoruz; aynı zamanda Türkiye ile Mısır arasındaki köklü ilişkileri güçlendirecek daha da önemli temel taşı koyuyoruz. İnşallah bugün atılan temel taşı ebediyete kadar yaşayacak ve Türk-Mısır ilişkilerinin dostluk nişanesi olacak.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi ile üç hedefi gerçekleştirmeyi planlıyoruz: Birincisi, toplumlarımız arasındaki kültürel etkileşimi artırmak. Bu amaç doğrultusunda, ortak dillerimizin yaygın kullanımını sağlamak için burada Türkçe kursları açacağız. Aynı şekilde Türkiye’de Arapçanın yaygınlaşmasına önem vereceğiz. İstiyoruz ki, önümüzdeki dönemde İstanbul’da yazılan bir şiir Kahire’de rahatlıkla anlaşılabilir; bizim yeni neslimiz de birbirini rahatlıkla anlasın ve karşılıklı olarak kültürel ilişkiye geçebilsin. İkinci hedefimiz sadece halklar düzeyinde değil, iki ülkenin aydınları üzerinden yeni bir etkileşim alanının açılmasıdır. Çünkü, eğer iki toplumun aydınları öncülük etmezlerse, halk arasındaki etkileşim kalıcı olmaz. Onun için biz, önümüzdeki dönemde bu merkezin etrafında Türk ve Mısır aydınlarının bir araya gelmesini ümit ediyoruz. Aynı zamanda bu, bizden Sayın Büyükelçimize, Büyükelçilik mensuplarımıza ve Yunus Emre Türk Kültür Merkezi mensuplarımıza ilk ve kesin talimatımızdır. Bu güzel bina, faaliyetten faaliyete açılan, sonra kapısı kapatılan bir merkez olmamalı. Her an insanların bir araya gelip tartıştıkları, konuştukları, kültür

“Bu güzel bina, faaliyetten faaliyete açılan sonra kapısı kapatılan bir merkez olmamalı. Her an insanların bir araya gelip tartıştıkları, konuştukları, kültür sohbetleri yaptıkları ve hatta beraber kültür çorbaları içtikleri bir mekan olmalı ve kaynaşmayı temin etmeli.”

sohbetleri yaptıkları ve hatta beraber kültür çorbaları içtikleri bir mekân olmalı ve kaynaşmayı temin etmeli. Yani yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışmalı. Yüzde yüz kapasiteyle her an salonları dolu olmalı; ancak o zaman Sayın Genel Sekreterimizin babası, rahmetli Sayın Mehmet İhsan Efendi’nin ruhu şâd olur. Geçmişte, başta Mehmet Akif rahmetli olmak üzere, Türkiye-Mısır kültürlerinin ortak zemininin güçlenmesi için gayret eden bütün herkesin ruhu şâd olur. Aslında sadece Mehmet Akif’in hayatı bile nasıl kültür bağlarıyla birbirimize istinatlı olduğumuzun müşahhas bir göstergesi. Yunus Emre Vakfının ayak izlerini de gösterir bu hayat

hikayesi. İlk iki Merkezi Mehmet Akif’in diyarında, Saraybosna ile Tiran’ın tam ortasındaki İpek şehrinin iki ucunda açtık. Üçüncüsünü de, işte, Mehmet Akif’in uzun yıllar yaşadığı Kahire’de açıyoruz. İpek’ten İstanbul’a ve Kahire’ye uzanan çizgi, ortak kültür çizgimizdir ve bunun muhafaza edilmesi gerekmektedir. Üçüncü temel hedefimiz ise, ortak kültür mirasının canlandırılması ve ihya edilmesi, gelecek nesillere intikal ettirilmesidir.

Özetle Yunus rahmetlinin söylediği gibi:

“Ben gelmedim da’vi için/Benim işim sevgi için/Dostun evi gönüllerdir/Gönüller yapmağa geldim.”

Biz buraya gönüller yapmaya geldik. İnşallah Mısırlı kardeşlerimizin gönülleriyle birlikte ortak geleceğimizi de birlikte inşa edeceğiz. Tarihimiz, geçmişimiz, kültürümüz beraberdi; geleceğimiz, kaderimiz de ortaktır. Bu kültür merkezi, ortak geleceğin omurgası olacaktır. Her iki ülkeye de hayırlı olsun, hayırlı hizmetlere vesile olsun.

Teşekkür ederim...

İslâm Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Sayın Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu

Bugün, burada, herkes mutlu; çünkü iki ülke arasında yeni bir köprü, kültürel bir bağ kuruluyor. Fakat herkesten daha çok herhalde ben mutluyumdur. Sebebine gelince... Burada doğmuş ve hayatının bir kısmını burada geçirmiş bir insan olarak, burada bir Türk Kültür Merkezinin kurulmuş olması benim için gerçekten büyük bir saadet ve heyecan kaynağı olmuştur.

Türk kültür münasebetleri, Türkiye-Mısır münasebetleri hakkında birçok esere imza atmış, gayret harcamış bir insan olarak, uzun konuşmak istemiyorum.

Mısır'da, modern çağda Türkçenin öğretimi Mehmet Akif Ersoy ile başlamıştır. 1930'un başında, Kahire Üniversitesi'nde, Kahire Üniversitesi'nden sonra 1951'de kurulan Ayn-Şems Üniversitesi'nde Türkçe eğitimi rahmetli pederin gayretleriyle başlamıştır. Bugün, Mısır'da Türk Dili ve Edebiyatı hakkında başta Ayn-Şems ve Kahire Üniversiteleri olmak üzere, birçok

“Bugün, Mısır'da Türk Dili ve Edebiyatı hakkında başta Ayn-Şems ve Kahire Üniversiteleri olmak üzere birçok yerde kürsü vardır ve bu kürsüler, taşra üniversitelerine de yayılmıştır. Eminim ki, Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin bütün bunlar arasında ayrı bir yeri olacaktır.”

yerde kürsü vardır ve bu kürsüler, taşra üniversitelerine de yayılmıştır. Eminim ki, Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin bütün bunlar arasında ayrı bir yeri olacaktır.

Hayırlı ve başarılı olmasını temenni ederim.

Bugün, ayrıca beni heyecanlandıran bir husus olmuştur: Vakfın kurucuları ve yöneticileri, buradaki kütüphaneye rahmetli pederin adını vermişlerdir. Bu, çok büyük bir nezakettir, çok kadirşinas bir jesttir. Onlara müteşekkirim.

Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Sayın Hüseyin Avni Botsalı

Sayın Bakanım, Sayın İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri, kardeş Mısır Arap Cumhuriyeti'nin Kültür Bakanlığı, Sayın Bakan Yardımcısı ve mümesilleri, Yunus Emre Vakfının değerli Başkanı ve yöneticileri, çok değerli vatandaşlarım çok değerli Mısırlı kardeşlerimiz...

Bugün, Kahire için çok önemli bir günü idrâk ediyoruz. Türkiye ve Mısır, son beş yıl içerisinde belki de son elli yılda yapılanlardan çok daha somut ve çok yönlü şeyler gerçekleştirdi.

“Sayın Dışişleri Bakanımızın hitaplarında ve görüşmelerinde sıklıkla kullandıkları “Afro - Eurasia” denkleminde, Türkiye ile Mısır bu bin yılda önemli ize sahip olacaklar. Egemen ve eşit iki deniz komşusu olarak bu iki ülke ve bu iki ülkenin halkları el ele yürüyecekler.”

Milletleri, devletleri birbirlerine yaklaştıran en güçlü köprü insan köprüsüdür, beşeri köprülerdir. Sayın Dışişleri Bakanımızın hitaplarında ve görüşmelerinde sıklıkla kullandıkları “Afro - Eurasia” denkleminde, Türkiye ile Mısır bu bin yılda önemli ize sahip olacaklar. Egemen ve eşit iki deniz komşusu olarak bu iki ülke ve bu iki ülkenin halkları el ele yürüyecekler.

Sayın Mısır Arap Cumhuriyeti Kültür Bakan Yardımcısının da bugün bu etkinliğimizi onurlandırmaları, Mısır hükümetiyle bu konuda gelecekte yapacağımız müşterek çalışmalarımızın da habercisidir.

Hem Sayın Bakanımın, hem diğer devlet büyüklerimin emirleri doğrultusunda, bu yönde, tüm enerji ve imkânlarımızı seferber edeceğiz.

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Sayın Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan

5 Mayıs 2007 tarihinde resmen kurulan Vakfımız, ancak iki yıl sonra, 7 Mayıs 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. İlk olarak, Vakfımızın altyapısıyla ilgili çalışmalarımızı tamamladık. Özellikle, mevzuatlarımızı ve bütçe planlamamızı hazırladık. Daha sonra Türkçe öğretim sistemi, uluslararası Türkçe sınavı ve bu sınavla ilgili çalışmalarımızı tamamlayıp, bilim adamlarıyla bir araya gelerek yapacağımız faaliyetlerle ilgili donanımlarımızı oluşturduk.

17 Ekim 2009 tarihinde Vakfımızın Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Bakanımızın teşrifleriyle ilk olarak, Saraybosna'daki merkezimizi açtık. Saraybosna'daki merkezimizde şu anda 160 civarında öğrencimiz var. Sayın Bakanımızın da Saraybosna'daki konuşmasında belirttikleri gibi, Saraybosna tesadüfen seçilmiş bir yer değildir. Türk dış politikasının çok önem verdiği, üzerinde önemle durulması gereken bir bölgedir. Yine ikinci merkezimiz olan Arnavutluk'un kültürel etki alanı da hesaba katıldığında, Tiran'da bir kültür merkezinin kurulması, belki de o bölgede en önemli tercihlerden biri olmuştur. Şu an orada yüz civarında

öğrencimiz var. Gerek Saraybosna'da gerek Arnavutluk'ta ikili kültürel ilişkiler açısından, bir nevi kültür diplomasisine imkân sağlayacak çalışmalarımızı hocalarımızla, akademisyenlerimizle birlikte yürütüyoruz.

“2010 yılı planlamamızı Mütevelli Heyetimizin toplantısında belirlenen ölçütler içerisinde yapmış bulunuyoruz. Moskova, Şam, Delhi, Berlin ve Cezayir gibi çeşitli başkentlerde benzer Kültür Merkezlerini oluşturacağız.”

Kahire'deki Yunus Emre Türk Kültür Merkezi üçüncü Merkezimiz. Burada üç dersliğimiz, bir bilgisayar laboratuvarımız, bir kütüphanemiz, çok amaçlı salonumuz, hatta bir de misafirhanemiz var. Hemen hemen bütün kültür merkezlerimizde araştırmacılarımızın istifade edebilecekleri bir ofis oluşturduk. Daha önce 150 civarında öğrencisiyle Büyükelçiliğimiz bünyesinde olan Merkezimizin alt yapısı yenilendi.

Buradan sonra en yakın zamanda açacağımız merkez olarak Üsküp görünmekte. Mart sonunda inşallah Üsküp'teki merkezimizi faaliyete geçireceğiz. Nisan sonunda da Astana'da Merkezimiz hizmete başlayacaktır.

2010 yılı planlamamızı Mütevelli Heyetimizin toplantısında belirlenen ölçütler içerisinde yapmış bulunuyoruz. Moskova, Şam, Delhi, Berlin ve Cezayir gibi çeşitli başkentlerde benzer kültür merkezlerini oluşturacağız.

Sayın Büyükelçimiz bu merkezin modernizasyonunun her aşamasında bize çok yardımcı oldular, kendilerine de huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. Merkezimizin açılışı vesilesiyle aramızda bulunan, Mısır çalışmalarıyla bu alanda büyük hizmetlerde bulunmuş değerli hocamız, değerli büyüğümüz, İslâm Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Sayın Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'na teşrifleri için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, zatinaliniz başta olmak üzere, Mütevelli Heyet, Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu ve Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin oluşumuna katkıda bulunan herkese tekrar teşekkür eder; saygılar sunarım.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi Açılış Törenine Katılanlardan Görüşler

3 Mart 2010 tarihinde Dışişleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu tarafından açılışı gerçekleştirilen Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, faaliyetlerine başladı. Dışişleri Bakanımızın yanı sıra akademisyenler, gazeteciler, medya mensupları ve öğrencilerin de katıldığı açılış töreni sırasında katılımcılar görüş ve izlenimlerini bildirdiler.

Hossam Nassar
Mısır Arap Cumhuriyeti
Kültür Bakan Yardımcısı

Her şeyden önce, Türkleri, Mısır'da bu yeni kültür merkezini açtıkları için kutluyorum. Aslında Türkiye'nin Mısır'da bir kültür merkezine ihtiyacı yok; çünkü Türk kültürü hâlihazırda Mısır'da mevcut ve bizim bağlarımız kültürün de ötesinde... Mısır'da pek çok Türk asıllı aile var ve bence çok eskiden beri pek çok ortak yönümüz bulunuyor. Bizlerin, yani Mısır ve Türkiye'nin toprakları Tanrı tarafından çok dikkatlice yerleştirilmiş. Biz, Afrika ve Asya arasında, Türkiye ise Asya ve Avrupa arasında bir

geçiş yoludur. Bu coğrafyalar her zaman farklı ve büyük uygarlıklar üretmiştir. Mısır'da önce firavunlar, sonra Bizanslılar ve Müslümanlar; Türkiye'de Anadolu Uygarlıkları, Bizanslılar ve Türkler... Bu iki coğrafyanın pek çok ortak yönü var. İki büyük coğrafya birlikte var olacak ve kültürü paylaşacaklar.

Bu yeni Türk Kültür Merkezine sahip olduğumuz için çok gururlandık, fakat daha fazlasını bekliyoruz. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu
İslâm Konferansı Örgütü Genel Sekreteri

Çok mutluyum; çünkü ilk defa Mısır'da bir Türk Kültür Merkezi kuruluyor. Burada doğmuş, bir müddet burada yaşamış bir Türk olarak, biz her zaman bu gibi kurumların, bu gibi faaliyetlerin eksikliğini hissetmiştik. Yunus Emre Vakfı otuz-kırk sene önce var olsaydı, bugün Mısır'da Türkçe konuşan Türklerin sayısı daha da farklı olacaktı. Türk ailelerden doğan çocuklara ana dillerini korumaları imkânı sağlanmış olacaktı.

İnşallah Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi bundan sonra kültürümüzü, dilimizi Mısır'da, Arap dünyasının bu önemli başkenti Kahire'de yayacak ve kültürel faaliyetlerin odak noktası olacaktır.

Yunus Emre Vakfı, ayrıca, benim için çok unutulmaz bir kadirşinaslık örneği göstermiştir. Rahmetli pederimin adını kütüphanesine vermiştir. O, bu ülkede Türk kültürünü ve edebiyatını

hayatı boyunca yaşatmıştır. Mısır'ın ikinci modern üniversitesi olan Ayn-Şems Üniversitesi'nde Türkoloji kürsüsünü kurmuş ve 1951'den 1961'e, vefat edene kadar en temel dersleri o öğretmiş; yetiştirdiği öğrenciler daha sonra bu yolda devam etmiştir. O, Türk kültürüyle ilgili çok hayırlı faaliyetler yapmıştır. Ben de bu sahada bir takım çalışmalar yapan bir insan olarak ümit ediyorum ki, Kahire'deki Yunus Emre Türk Kültür Merkezi büyük bir faaliyetin başlangıcı olsun. Temennimiz odur ki, yıllar, nesiller sonra bu Merkez büyüyerek, bütün faaliyetlerini tüm Arap dünyasına yaysın, kültürümüz eski zamanda olduğu gibi daha güçlü bir hâlde burada hissedilsin. Yunus Emre Vakfı, Kahire'de ve dünyanın başka başkentlerinde önemli faaliyetler yapsın.

Vakfın başarılarının devamını temenni ediyoruz.

Hüseyin Avni Botsalı

Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi

Bu, türünün ilklerinden bir kültür hamlesidir. Eskiden açılan kültür merkezlerinde, sadece dışarıdaki soydaş Türk toplumuna yönelik çalışır gibi bir anlayış hâkimdi. Biz, bu anlayışı genişletiyoruz. Bu kültür merkezinde, komşuluk ve dostluk sınırları içerisinde, kültürel erişim ve iletişim dâhilinde birçok faaliyet yapılacaktır. Türkiye'nin bütün kültürel dokusunu burada yansıtmaya, Türkiye'nin vitrinini oluşturmaya gayret edeceğiz.

Elbette birincil hedef olarak Türkçe öğretimini teşvik edeceğiz. Bu merkezlerde yetişen öğrencilerin eşit haklara sahip olarak Türkiye'deki

eğitim kurumlarında dillerini, bilgilerini mükemmelleştirmesi söz konusu olacaktır.

Dışişleri Bakanımızın buraya gelmiş olması çok önemli bir vesileydi. Yunus Emre Vakfının bütün üst yönetimi buradadır. Başarılı bir hazırlık oldu. Bizim okutmanlarımız, sekreter arkadaşlarımız çok büyük heyecan içindeler ve gece gündüz çalıştılar, diyebilirim. Bu sinerjiyi korumaya çalışacağız. Türk insanının içindeki o potansiyeli, dinamizmi gördüm. Çok faydalı işler yapacağımızı umuyorum. Herkese teşekkür ederim.

Prof. Dr. Coşkun Çakır

Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet Üyesi
İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

Bugün, güzel Mısır'ın güzel başkenti Kahire'deyiz. Yunus Emre Vakfımızın Kahire Kültür Merkezini açtık. Böylelikle, üçüncüsünü açmış olduk. Hiç kuşkusuz Türk Kültür Merkezinin önemi üzerinde durmak gerekir, çünkü son derece önemli bir şey yapıyoruz. Bunun altını çizerek söylemek lazım, üzerine basa basa söylemek lazım. Bugün, burada açmış olduğumuz Kahire Türk Kültür Merkezi özel bir öneme daha sahip; zira Osmanlı döneminde bir mümtaz eyalet olan Mısır, zaman içerisinde önce Fransız egemenliği, sonrasında İngiliz işgâliyle birlikte Osmanlı Devleti'nden ciddi bir şekilde uzaklaşmış ve ilişkilerde bir kopma yaşanmıştır. Modern Mısır Cumhuriyeti'nde, yani 1950'lerden sonra da Türkiye ile Mısır'ın farklı

dünya kutuplarında, birisinin önce Batı bloğunda diğerinin Doğu bloğunda yer almış olması nedeniyle zayıflayan ilişkiler 80'li yıllardan sonra tekrar canlanmaya başlamıştır. Öyle sanıyorum ki, bundan sonra da giderek canlanacaktır. Tam da bu noktada, Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin bu gelişmeye, bu ilerlemeye katkıda bulunacağı inancını taşıyorum.

Önce Bosna, arkasından Tiran, şimdi Kahire... İnaniyorum ki bu merkez, gerek Türkiye-Mısır ilişkilerine gerekse Arapça-Türkçe ilişkisine ve İslâm dünyasındaki entelektüel düşünceye, birikime, müktesebata çok ciddi bir katkı sağlayacaktır. Böyle olmasını umuyorum.

İbrahim Ulvi Yavuz

Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı

Kahire'de Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılışı beni fevkalade duygulandırdı. Sevgi ve hoşgörüyü hasret duyduğumuz bir dünyada Türk dili ve kültürünün yurt dışında iz bırakacak hizmetlere imza atması, tarihî ve kültürel bakımdan önemli bir hamledir. Hele hele Yunus'un sesini, soluğunu dünyaya yansıtmak, onun çağrısı ile Türkçemizi, edebiyatımızı, sanatımızı öteki ülkelere taşımak çok güzel; güzel olduğu kadar da anlamlı bir hizmet.

Toplumların sadece ekonomi ile değil, kültürel ve manevî değerlerle tatmin olacağı inkar edilmez bir gerçektir. Böyle olunca, devletlerin kültür politikalarını bu yönde geliştirmeleri önemli ve kalıcıdır.

Günümüzde büyük devletler, diplomatik ilişkiler yanında yoğun kültür ilişkilerine de önem vermektedirler. Ülkemizin de bu çerçevede kültürel gelişmeleri ön plana aldığını sevinerek gözlemlemekteyiz. Başlatılan ve sürdürülmekte olan bu açılışlarla kararlı olduğumuzu bildiğimiz hamleleri yakından görme mutluluğuna eriyoruz. Dışişleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun Kültür Merkezinin açılışında yapmış olduğu tarihî konuşma ümit ve heyecanlarımızı bir kat daha artırmıştır.

Bu önemli hizmetlerde emeği geçenleri gönülden kutluyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Prof. Dr. Kıymet Giray

Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet Üyesi ve
Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Mısır'da, üçüncü kültür merkezimizi açmak heyecan verici bir durum; çünkü Mısır'la her zaman derin ilişkilerde bulunan bir toplumuz. Tarihin her döneminde Mısır'da Türklerin izleri var. Özellikle Osmanlı döneminde Mısır, kalkınmasının en parlak dönemini yaşamıştır. Bu nedenle Mısır'la yeni bir kültürel çalışma içerisine girmek ve bunu özellikle gençlere dil öğretmek, aynı dili konuşma şansını elde ederek yapmak gerekiyor. Şu an Abdül Aziz'in Mısır seyahatini düşünüyorum. Osmanlı İmparatoru olarak ilk kez seyahate çıktığı yer burası ve buradan sonra da Paris'e gitmiş. Bu önemli bir kesit olarak önümüzde dururken, Mısır ile kurduğumuz bu ilişkinin de büyük anlam taşıdığını görüyoruz.

Mısır, büyük bir kültür. Gerçekten, tarih öncesi çağlardan başlayarak Doğu Akdeniz'in uygarlık merkezi ve bu uygarlık merkezinin en temel değerleri de Türkçe ile kurulmuş vaziyette. Şu anda da bu yenileniyor. Büyük bir heves var. Gençler önemli ölçüde Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin içerisinde olmaya özen gösteriyorlar. Açılış sırasında gördüğümüz kalabalıktan da anlıyoruz ki, bizim yıllarca kurduğumuz dostluk en sonunda gerçek bir yerde kesişme noktasına geldi. Bosna'dan başlayıp Akdeniz'i aşarak buraya gelmek ve kültür merkezlerinin üçüncü adımını burada atmak çok anlamlı, çok değerli.

Prof. Dr. Abdurrahman Güzel

Yunus Emre Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi
ve Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

Kahire'de Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılması, iki devlet arasındaki ilişkilerde, özellikle kültürümüzün bir bütün olduğu bu bölgede son derece önemlidir. Aynı zamanda burası, Orta Doğu'nun da merkezi sayılır. Afrika kıtasında ilk defa Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açılıyor. Dolayısıyla burada Türkiye Türkçesi de yabancılara çok güzel bir şekilde öğretilecek. Birincisi Saraybosna'da açıldı, ikincisi Arnavutluk-Tiran'da açılmıştı. Devletin bizzat bu kültüre sahip çıkması son derece önemli. Vakfa Yunus'un adının verilmesi gerçekten

de tesadüfî değil, anlamlıdır. Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgililerin de çalışmalarını saygıyla karşılıyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Hayırlı uğurlu olsun.

Ümit Sezgin

TRT Türk Koordinatörü

Benim yıllardır "Neden bunu Türkiye'de yapamıyoruz?" dediğim bir eksiklik vardı. İşte, Yunus Emre Enstitüsü'nün kuruluş amacına baktığımızda, bu eksikliğin giderilmesi amacıyla kurulduğunu görüyoruz. Dünyaya baktığımızda, Amerikan Kültür Merkezi var, British Council var; yani hemen her ülkenin bu tür kurumları var. Bu, Türkiye'de ciddi bir eksiklikti, üstelik çok geniş bir coğrafyada, geçmişinde etkin olmuş ve bugün hâlâ etkinliği devam eden bir ülkenin böyle bir merkezinin olmaması büyük bir eksiklikti. Şimdi, Yunus Emre Vakfının açtığı kültür merkezleri hakikaten bu eksikliği

dolduracak gibi görünüyor. Bugün üçüncüsü açıldı. Eminim ki çok kısa sürede otuz üçüncüsü de açılacak ve buradan yetişecek insanlar Türkçe öğrenecek, her biri ileride Türkiye için çalışacak...

Biz bunu gördük ki; bir ülkenin diline, tarihine dokunursanız, o ülkenin dilini hissederseniz ve o ülkeye artık sempati duyar, sıcak duygular beslersiniz. İnşallah bu, Türkiye için de zaten var olan sıcak duyguları somut hayata geçirmenin bir fırsatı olacak.

Çok tebrik ediyorum. Hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Prof. Dr. Mehmet Kara

Yunus Emre Vakfı Mütavelli Heyet Üyesi ve
İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

Türkçe, dünyada en fazla konuşulan beşinci dildir ve çok geniş bir coğrafyada konuşulmaktadır. Kıpçak Türkleri Mısır'a ilk gelişlerinde önce asker olarak bürokrasi içerisinde yer aldılar. Daha sonra idareye geçtiklerinde ise teba Arap olduğu için, Türk idareciler bir takım kitaplar hazırlattılar. O günde de aslında dil öğretimiyle ilgili bir çaba vardı. Günümüzde ise modern bir dünyayla karşı

karşıyayız. İnsanların birbirlerine yaklaşıp dillerini, gönüllerini anlayıp iyi şeyler yapabilmesi için mutlaka bu tür merkezlerin açılması, daha profesyonel işlerin yapılması gerekiyordu, o da bu gün yapılmış oldu.

Prof. Dr. Onur Bilge Kula

Yunus Emre Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi ve
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

Bu üçüncü merkezimizin Kahire'de açılmasını son derece önemsiyorum; çünkü Kahire, dolayısıyla Mısır, yaklaşık bin yıllık tarihimiz, birlikteliklerimiz olan, ama farklılıklarımızın da var olduğu bir kültür birleşimi. Türk kültüründen entelektüel birikimi taşımamızın bir aracı olacaktır Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi. Sadece Türkçe öğretimi de değil tabii; Türkiye'nin tarihi, sanat birikimi, felsefesi, entelektüel birikimi de Mısır'a taşınmış olacak. Tarih derslerinin de ışığında eşit bir birliktelik temelinde, karşılıklı etkileşimle

kültürel gelişmelere büyük katkıda bulunabileceğimizi düşünüyorum. Bu açılış, bu anlamda önem taşıyor. Osmanlı kültür tarihi içerisinde de önemli konuma sahip bir yer burası.

Türkiye'nin son elli yıl içerisinde gerçekleştirdiği atılım, gerek Avrupa'yla bütünleşme süreci gerekse felsefe, tarih ve sanat alanlarındaki entelektüel ve estetik birikim açısından, dikkat çekici özelliklerimizi buraya taşımak suretiyle ulus olarak sevilme, sayılma etkeni olacaktır.

Doç. Dr. Ahmet Haluk Dursun

Ayasofya Müzesi Müdürü

Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılışı, bölgeye vermiş olduğumuz önemi gösteren büyük bir gelişmedir. Bu açılışın Kahire'de olması bu önemi anlatıyor. Oryantalistik araştırmalarda özellikle Batıların, Amerikalıların araştırmalarında Kahire'yi çok ön planda görüyoruz. Kahire bir nevi Afrika ile Asya arasında bir geçiş bölgesidir. Geneksel kültürlerin izlerinin en çok bulunduğu yerdir. Türkiye de Yunus Emre Türk Kültür Merkezi üst başlığında hem Türk kültürünü hem Türk dilini çok iyi bir şekilde sunacak, yaşatacak bir

çevre olarak Kahire'yi seçti. Bunu çok isabetli buluyorum.

Geri plana bakarsak, Saraybosna'daki kültür merkezinin Avrupa açılımını, yine Tiran'daki merkezin Adriyatik açılımını ve Balkanlar'dan Orta Doğu'ya kadar eski Osmanlı kültür coğrafyasının Türkiye Cumhuriyeti tarafından tamamiyle kültürel niyetlerle, bilimsel ve akademik amaçlarla çok doğru bir şekilde kullanıldığını görüyoruz. Bugün de buranın açılışı oldu ve ben de bu açılışa katılmış olmaktan dolayı çok mutluyum.

Hakan Albayrak

Gazeteci

Mısır ile Türkiye arasında çok büyük bir psikolojik mesafe vardı. Bunun nedenini bilmiyorum. Belki bir dönem Mısır'a hâkim olan kuvvetli Arap milliyetçiliğinden ve Türkiye'deki Türk milliyetçiliğindendi. Bu mantıksız bir şeydi. Mısır tarihi aynı zamanda Türk tarihidir. 800'lü yıllarda, daha Karahanlı Devleti kurulmadan Türkler burada devlet kurdular. Sonrasında da çok fazla uygarlık geldi geçti ve biz buraya

kök saldık. Dolayısıyla Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin buradaki açılışı çok olağanüstü görünüyor; ama bundan daha tabii bir şey olamaz. Mısır-Türkiye ilişkilerinin tabiileşmesi, normalleşmesi ve gerektiği gibi oluşunun bir ifadesi olarak görüyorum bunu.

Mısır'da Türkoloji

Mısır'da, çeşitli üniversitelere ait 12 ayrı fakülte ve enstitüde Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri bulunmakta ve Türkçe dersleri okutulmaktadır. Yaklaşık 1.700 öğrencinin öğrenim gördüğü bu bölüm ve enstitülerin bazıları:

- **Ezher Üniversitesi**, Diller ve Tercüme Fakültesi (Erkekler Şubesi), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- **Ezher Üniversitesi**, Beşerî Bilimler Fakültesi (Kızlar Şubesi), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- **Ayn Şems Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı
- **Ayn Şems Üniversitesi**, Diller Fakültesi, Doğu İslam Dilleri Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı
- **İskenderiye Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı
- **Hilvan Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı
- **Sohag Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı
- **Kahire Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü
- **Kahire Üniversitesi**, Şarkiyat Enstitüsü
- **Mansura Üniversitesi**, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, İslam Ülkeleri Dilleri Anabilim Dalı
- **Güney Vadi Üniversitesi**, Kına Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı
- **Asyut Üniversitesi**, Kına Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı

TÜRK-ARAP İLİŞKİLERİ VE YUNUS EMRE TÜRK KÜLTÜR MERKEZLERİ

Doç. Dr. Nurettin Ceviz
Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Moğolların 1258'de Bağdat'ı istila edip yağmalamalarından sonraki dönemde

Abbasiler ortadan kalkmıştır... Diğer yandan Haçlı Seferleri devam etmektedir... Arap coğrafyası değişik mücadelelere sahne olmaktadır... Yükseliş dönemini yaşayan Osmanlılar ise 1500'lü yıllardan itibaren Arap ülkelerini teker teker yönetmeye başlar...

En az Abbasilerinki kadar parlak bir dönem olarak nitelendirebileceğimiz 1258'den 1800'e kadar ki 550 yıllık dönemde çok geniş bir alana yayılmış olan Osmanlı

Türk-Arap ilişkilerinin zayıf noktası diyebileceğimiz bu problem, çeşitli yerlerde ve çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilmektedir.

Burada, öne çıkan başlıca üç nokta üzerinde durulacaktır.

1. Edebiyat tarihinin dönemlerinin adlandırılması meselesi

Bütün edebiyat tarihi çalışmalarında olduğu gibi Arap edebiyatı incelenirken de bir tasnif kolaylığı olması amacıyla dönemler şu adlar altında ele alınır:

1. Cahiliye Dönemi (Sosyolojik niteleme)	500-620 arası	120 yıl
2. İslâmî Dönem ve Emeviler Dönemi (Siyasî niteleme)	622-750	130 yıl
3. Abbasiler Dönemi (Siyasî niteleme)	750-1258	500 yıl
4. Çöküş Dönemi -Osmanlı Dönemini içerir- (Subjektif niteleme)	1258-1798	540 yıl
5. Modern Dönem (Subjektif niteleme)	1798-...	210 yıl

coğrafyasının kültürel ve edebi hayatı, Arap dünyasında yapılmış bazı çalışmalarda bazen olumsuz tanımlamalarla değerlendirilmekte, bazen geçiştirilmekte, bazen yok sayılmaya çalışılmakta, bazen görmezlikten gelinmekte, çoğu zaman da subjektif değerlendirilmelere tabi tutulabilmektedir.

Tablodaki bilgilerin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, ilk üç döneme ait isimlendirmeler yapılırken sosyolojik ve siyasî durumlar göz önüne alındığı hâlde, son iki dönemde bunların yerine Arapça değişik kelimelerle ifade edilen "çöküş" ve "modern" nitelermeleri kullanılmaktadır.

Osmanlı dönemini adlandırmak için kullanılan “çöküş” kavramı açık bir duygusallık ve tutarsızlık içermektedir. Edebiyat tarihini dönemlere ayırma işinin en önemli amacı, araştırıcıya kolaylık sağlamaktır. Yoksa bu dönemin başı ya da sonu olarak kabul edilen tarihlerde bir toplumun kültürel hayatında birden bire çok büyük önem taşıyan değişiklikler olmuş değildir; zaten böyle bir şey de olamaz. Yani ne Osmanlılar Arap ülkelerini yönetmeye başladı diye bir anda kültürel hayat zafiyete uğramıştır, ne de Napolyon Mısır’a girdi diye hemen 1798’de Mısır’ın kültürel hayatında çok olumlu değişiklikler olmuştur. Zira kültürel hayattaki değişiklikler bir günde, bir ayda, bir yılda oluvermez. Eğer böyle çok kısa zamanda değişseydi, Napolyon, Mısır’a getirdiği matbaayı, gemisine yükleyip beraberinde geri götürdükten sonra ülkede matbaanın tekrar faaliyete geçmesi için Mısırlılar 21 yıl beklemezlerdi. Nitekim bu ahşap matbaa günümüzde Louvre Müzesi’nde sergilenmektedir.

Bahsedilen bu siyasî olaylar, tarih bilimindeki tasnife yardımcı olma görevlerini, edebiyat tarihi için icra etmişlerdir. Arap edebiyatı tarihini dönemlere ayırma konusunda başından beri uygulanan yöntem, (Emevi, Abbasi vs.) coğrafyadaki siyasî değişiklikler esasına dayanmaktadır. Ancak oldukça uzun ve verimli geçen Osmanlı

döneminden itibaren, bu şekildeki tasnif usulünden vazgeçme temayülü göze çarpmaktadır. Bunun yerine değişik kişiler tarafından, *çöküş* ve *durgunluk* anlamlarına gelmek üzere *inhitât*, *rûkûd*, *cumûd*, *inhiyâr* ve *yükseliş* anlamına gelmek üzere *nahda* gibi aslında sıfat niteliği taşıyan izafi kelimeler kullanılır olmuştur.

Halbuki örneğin *inhitat* kelimesini ele alacak olursak, bu kelime, Latin edebiyatı ile Romalıların son yüz yılları boyunca süren uzun edebi zayıflama dönemi için kullanılan Fransızca *décadance* kelimesinin Arapçaya çevirisinden ibaret olup, Osmanlı dönemi ile ilgili çalışmaların yapılmaya başlandığı 1950’li yıllara kadar kullanılmamıştır.

Sözlükte *batmak*, *dibe inmek*, *çökmek*, *azalmak*, *küçülmek*, *çürümek*, *zeval bulmak*, *alçalmak* ve *adileşmek* gibi anlamlara gelen bu kelimeyi uzun ve verimli bir döneme ad olarak vermek bilimsel olmadığı gibi, bize ait bir olguyu Batıya ait kavramlarla açıklamak gibi bir garabeti de içermektedir.

Ancak bizler ilerleyen zaman ve araştırmaların, Türk ve Arap entelektüelleri arasında, kendi kültürel geçmişlerine sadece Batılıların penceresinden ve onların önerdiği kavram ve öngörülerle bakmayan ve doğru düşünen insanların sayısını artırmasını ümit etmekteyiz.

2. Türkçenin, Arap coğrafyası dahil tüm Osmanlı topraklarında resmi dil olması konusu

Osmanlı döneminde resmi dilin Türkçe olması demek, saray ile yönetilen eyaletin valisi arasındaki yazışmaların Türkçe yapılması, bürokrasinin dilinin Türkçe olması ve askeri konulardaki bütün yazışmaların Türkçe yapılması demektir.

Bunların dışında, sadece Arap coğrafyasında değil, Osmanlıların yönettiği hiçbir yerde dil konusunda bir baskı olmamıştır.

“Sadece Arap coğrafyasında değil, Osmanlıların yönettiği hiçbir yerde dil konusunda bir baskı olmamıştır.”

Osmanlılarda, Anadolu’da bilim dili, Arap ülkeleri fethedilmeye başlamadan yani 1500’lerden çok öncesinden itibaren Arapçadır. Osmanlı Devletinin kuruluşundan beri Anadolu’da-İstanbul’da bilim dili Arapçadır. Bu konuda, günümüzde bazı aydınların, Osmanlı döneminde Türkçenin ihmal edilip Arapçanın öne çıkarılışını ve Türkçenin Arapçanın fazlasıyla etkisinde bırakılışını eleştirmeleri de kaderin ayrı bir tecellisidir.

Bir fikir vermesi için, 16-18. asırlar arası dönemde sadece astronomi ve matematik bilimleri için tespit edilen

eserler ve bunların yazıldığı dillere göre tasnifi şu şekildedir:

Ayrıca Türkçeden Arapçaya geçmiş kelimelerle Arapçadan Türkçeye geçmiş kelimelerin sayılarını karşılaştırmak da bize bu konuda bir fikir verecektir. Biz sadece, Arapçadan Türkçeye geçen

Abdurrahman Kethuda tarafından yaptırılmıştır. Ayrıca hafızlığa çalışan amalar ve yetimler için bölümler bu dönemde açılmıştır.

Ezher, dini ve ilmi yönden öncülük rolünü Osmanlı döneminde de sürdürmüş ve bilim dili hep Arapça olmuştur. Resmi dilin Türkçe oluşu

Bu arada Ezher'i ziyaret eden ve oradaki bilgi ve kültür birikiminden yararlanmak isteyen Osmanlı ve İslâm alimleri olduğu gibi, dönemin dünya kültür merkezi olan İstanbul'daki Fatih ve Süleymaniye medreselerine gelen Ezher alimleri de vardı.

Ezher, o zamanlardan beri İslâm dünyasının alimleri için bir etkileşim ve iletişim ortamı sunuyordu.

	Bilim dalı	Müellif sayısı	Kitap sayısı	Arapça	Türkçe	Farsça
16. asır	Matematik	43	63	51	10	2
	Astronomi	98	322	212	65	45
17. asır	Matematik	30	46	42	4	-
	Astronomi	111	193	146	461	1
18. asır	Matematik	55	94	81	13	-
	Astronomi	-	374	248	116	3

kelimelerin sayısının, Türkçeden Arapçaya geçen kelimelerin yüzlerce katı olduğunu söylemekle yetinelim. Bu sebeple günümüz Türkçe sözcük dağarcığının çok önemli bir kısmı Arapça kökenli kelimelerden oluşmaktadır.

3. Önemli bir kültürel kurum olarak el-Ezher'in Osmanlılar döneminde ihmal edildiği görüşü

Ezher, İslâm dünyasının halen yaşamakta olan en eski dini eğitim kurumu durumundaki cami ve bugün bir de üniversiteyi ihtiva eden kompleksin adıdır. 972'de Fatimiler tarafından yaptırılmıştır. Eyyubiler ve Memlükler de Ezher'e önem vermişlerdir.

Ezher, en parlak dönemlerinden birini Osmanlılar döneminde yaşamıştır. Yavuz Sultan Selim Mısır'ın fethinden sonraki ilk Cuma namazını Ezher'de kılmıştır. 8 ay kaldığı Kahire'de Ezher'i sık sık ziyaret ederek öğrencilerine ve hocalarına ihsanlarda bulunmuştur. Evliya Çelebi, Ezher'in çok temiz ve bakımlı olduğunu ve 12 000 öğrencinin bir anda eğitim gördüğünü anlatmaktadır.

Bunların dışında Osmanlılar döneminde Ezher'e önemli fiziksel ilaveler yapılmıştır. Günümüzdeki Ezher'in fiziksel hacminin üçte birlik kısmı Osmanlılar döneminde

bu durumu etkilememiş, Ezher'in bilimsel özerkliği ve rolüne müdahale edilmemiş ve kaynakları sürekli biçimde artırılmıştır. Günümüzde de süren Şeyhul Ezherlik makamı Osmanlılar döneminde ihdas edilmiş bir uygulama olup şeyhin seçimi o dönemde Ezher'in hocaları tarafından yapılmaktaydı.

“Ezher'i ziyaret eden ve oradaki bilgi ve kültür birikiminden yararlanmak isteyen Osmanlı ve İslâm alimleri olduğu gibi, dönemin dünya kültür merkezi olan İstanbul'daki Fatih ve Süleymaniye Medreselerine gelen Ezher alimleri de vardı.”

Ezher, tarihinin en büyük saldırısını 1798'de Napolyon'un Kahire'ye girişi sırasında yaşamıştır. Fransızlara ilk önemli başkaldırını Ezher halkı yapmıştır. Fransız askerlerinin külliyeye sorumsuzca saldırıları karşısında, Ezher, kendi halkı tarafından terk edilmek suretiyle kapatılmış, 1801'de yine Osmanlıların gayretleri ve teşvikleri sonucu eğitimine başlamıştır.

Sonuç:

Sıralamaya çalıştığımız konularla ilgili olarak değerlendirme yapılırken o dönemlerin şartları göz önünde bulundurulmalıdır. Bahse konu dönemlerde Türklerle Araplar arasında önemli anlaşmazlıklar olmamıştır. Anlaşmazlık diye önümüze çıkarılanlar, görüldüğü gibi, yirminci yüzyılda, Osmanlı Devletinin çözülme sürecinin ardından yaratılmış konular olup üstesinden gelinemeyecek meseleler değildir. Dolayısıyla bunların Türk-Arap ilişkilerini gölgelemesine izin verilmemelidir.

“Bu merkezlerde bir araya gelecek Türk ve Arap entelektüelleri, kendi aralarında, parlak bir geleceğe dair derin etkileşimler sağlayacaklardır.”

İşte Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, tam da bu noktada, bir iletişim ve etkileşim ortamına duyulan ihtiyacı giderme anlamında çok önemli kurumlar olarak karşımıza çıkıyor.

Bu merkezlerde bir araya gelecek Türk ve Arap entelektüelleri, kendi aralarında, parlak bir geleceğe dair derin etkileşimler sağlayacaklardır. Bu etkileşim ise büyük bir sinerjiyi doğuracak. Bu sinerji sayesinde, meselelerimizi başkalarının dayattığı değil, bizim ortaklaşa ürettiğimiz kavramlarla konuşacaklar ve gelecek nesillere tartışma konuları değil de, paylaşılacak güzellikler bırakacaklar. Görüldüğü gibi tarih, entelektüellerin omzuna büyük yükler yüküyor. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ise onları bekliyor.

Mısır Hakkında Genel Bilgiler

Mısır Arap Cumhuriyeti

Resmî Dili:	Arapça
Başkenti:	Kahire
En Büyük Şehri:	Kahire
Devlet Başkanı:	Hüsni Mübarek
Yüz Ölçümü:	1,001,450 km ²
Nüfus:	77,420,00 (2009)
Yoğunluk:	71/km ²
Bağımsızlık:	Birleşik Krallık (28 Şubat 1922)
Para Birimi:	Mısır Poundu (EGP)
Yerel Saat:	GMT+2 (EET)
İnternet Alan Adı:	.eg
Ülke Telefon Kodu:	20

KAHİRE’NİN BAĞRINDA YATAN BÜYÜK TÜRK ALİMİ MEHMED ZÂHİD KEVSERÎ EFENDİ

Prof. Dr. M. Sadi Çöğenli
Atatürk Üniversitesi Öğretim Üyesi

Kahire vaizi Merhum Muhammed İsmail’in “*Rasih ilmi, geniş ufku, erişilmez mefkûresi, hayatında daima kendisini galip kılan üstün münazara tekniği ile mülhitlerin ve sapık fırkaların ense kökünde Allah’ın yalın kılıcı, sağlam akidenin hamisi, sünnet-i nebevîyyenin keskin müdafii...*” gibi vasıflarla tavsif ettiği Mehmed Zâhid Efendi, Düzce’nin Hacı Hasan köyünde, 28 Şevval 1296/28 Eylül 1879 tarihinde, Salı sabahı, sabah ezanı ile beraber dünyaya geldi. Yeni doğan çocuğa Mehmed Zâhid ismi yerildi. Pederi, 12 Rebiülahir 1345/1926 yılında Çarşamba günü 100 yaşında Düzce’de vefat eden Hasan Efendi’dir. Dedeleri sırasıyla Kafkas muhacirlerinden ve 1280/1863 yılında vefat eden Ali Rıza Efendi, 1245/1829 civarlarında vefat eden Necmeddin Efendi, 1220/1805’de vefat eden Bay Efendi, 1180/1766’da vefat eden Küneyyit Efendi ve 1140/1227 yılında vefat eden Kars Efendi’dir. Çerkez asıllı küçük Mehmed Zâhid, bilahare atalarının, ismi olan Kevser lakabıyla anılmaya başlamıştır. Kafkasya’dan hicretleri esnasında pederi Hasan Efendi Bolu’nun Düzce kasabasına gelerek oradaki köyü kurmuş ve kendi adına izafeten köy “Hacı Hasan Köyü” ismini almıştır.

İlk tahsilini Düzce âlimlerinden Şaban Fevzi ve Mehmed Nazım

Efendilerden yapmış, 1311/1893 yılında 15 yaşında iken Düzce’den ayrılarak İstanbul’a gitmiştir. İstanbul’da Kazasker Hasan Efendi’nin yaptırdığı Darü’l-Hadis medresesine girdi. Kendisinden önce amcası Musa Kâzım Kevseri (öl. 1353/1934) de aynı medresede tahsilini ikmal etmişti. Zâhid Efendi, amcası Musa Kâzım’dan da feyiz almıştır. *Kafiye, Kavaidu’l-irab, Aruz-i Endelûsi ve Şerhü’l-ebyati’s-seb’a’yı* amcasından okuyan Zâhid Efendi, *Şerhu’l-vaz’iye’yi* de müderris Halil Efendi’den okudu. Sonra meşhur alim Eğinli Hacı İbrahim Hakkı Efendinin ders halkasına katılarak hocasının vefatına kadar derslerine devam etti. Bu zattan *Şafiye, Alaka, haşiyeleriyle beraber Fenârî, Muhtasaru’l-Maanî, Şifa ve Kazı Beyzavî tefsirinden* bir cüz okudu. Eğinli İbrahim Efendi’nin 1318 yılında vefat etmesiyle de Zâhid Efendi tahsiline başka hocalar nezdinde devam etmeye başladı.

Kastamonulu Hasan Hilmi Efendi’den *Ramuzu’l-ahadis’i* okuyarak Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin rivâyeti ile icazet aldı. Ali Rıza Fakiri’den *Lüccetü’l-esrar’ı*, Es’ad Dede’den Molla Camî’nin *Şerh-i Rubaiyyat’ı* ile Hafız Şirazi’nin divanından bir kısmını, Silistreli Hacı Selim’den Feraiz alanında *Siraciye’yi* okudu ve aynı zamanda 1318/1900 yılında bu zatdan da icazet aldı. Alasonyalı Şeyh Ali

Zeynelabidin (öl. 1336/1917)'den dersini ikmal ederek 1322/1904 yılında tahsilini tamamladı. Bu tarihlerde müderrislik imtihanı her beş senede bir yapılırdı. Müellifimiz bu imtihana katılarak 1325/1907 yılında Ders Vekili Ahmed Asım (öl. 1329/1911) başkanlığında Ahışalı Mehmed Es'ad, Dağıstanlı Mustafa b. Azm (öl. 1336/1917) ve Tosalı İsmail Zühdi (öl. 1327/1909)'den müteşekkil bir heyet tarafından imtihan edildi. İmtihanda başarı sağlayan Zâhid Efendi bu heyetten aldığı icazetle 1332/1913 yılında başlayan büyük harbin başlangıcına kadar Fatih Camii Şerifinde tedris faaliyetiyle meşgul oldu.

Bu sırada Zâhid Efendi'nin Kastamonu'ya gittiğini görüyoruz. Üç yıl kaldığı Kastamonu'da bir medresede fıkıh ve fıkıh tarihi okutmak üzere tayin edilmek istenmiş; fakat ittihatçı hocalar, üstadı çekemediklerinden dolayı buna

mani olmuşlardır. Üç sene kadar Kastamonu'da kaldıktan sonra tekrar İstanbul'a dönmüştür.

İstanbul'a döndükten sonra Fatih Camii'nde ders vermeye başlamış, bir taraftan da Daru's-şafaka'da Arapça okutmuştu. Aynı zamanda Daru'l-fünûn'da fıkıh ve tarih müderrisliği yaptığı gibi, Medresetü'l-Mütehasssîn'de Tabakatu'l-Kurra ve Müfessirin Müderrisliği vazifesinde bulunmuştur. 29 Zilkade 1338 senesinde *Meşihat*'in yazısıyla ders vekilliğine tayin edilmiştir.

Ders Vekilliğinden Azledilmesi:

Sultan II. Beyazid bir medrese yaptırmış ve burada Şeyhülislamın ders okutmasını emretmişti. Şeyhülislamın siyaset ve devlet idaresiyle çok meşgul olduklarından bu dersi okutmaya fırsat ve vakit bulamıyorlardı. Kendi yerlerine ders okutacak müderrisler tayin

ediyorlar ve onlar da Şeyhülislama vekâleten ders okutuyorlardı. Bu zatlara "*ders vekili*" deniliyordu. Sonraları Şeyhülislamın üç vekili vardı. Bunlardan birisi fetva işleriyle meşgul olurlardı ki, buna "*fetva emini*" ismi verilirdi. İkincisi ilim, âlimler ve müderrislerle meşgul olurdu, buna "*ders vekili*" ismi verilirdi. Üçüncüsü de "*Tahkikat-ı şer'iyye reisi*" ismiyle anılırdı ki, bu da kaza işleriyle meşgul olur, kadıların tayin tekliflerini hazırlar ve Şeyhülislamın teklifi ve Sultanın onayı ile kadı tayin edilirdi.

Zâhid Efendi'nin ders vekilliğinden azledilmesinin sebebi kısaca şöyle olmuştur: Yangın Felaketzedelerine İlk Yardım Cemiyeti, Sultan III. Mustafa'nın yaptırdığı Laleli medresesini yıkmaya karar vermiş ve medreseyi yıkmaya teşebbüs etmişlerdi. Fakat Zâhid Efendi buna karşı çıkmış, Şeyhülislamın da karşı çıkmasını ve bu harekete mani olunmasını istemişti. Hatta

“Zâhid Efendi, Arapçayı fevkalade ve mükemmel bir şekilde kullanırdı. Eserlerini okuyanlar, onun bu kadar fasih Arapçası karşısında hayranlıklarını gizleyemezlerdi.”

Medreselerin yıktırılmaması için mahkeme nezdinde Zâhid Efendi dava da açmıştı. Muhalifler bu işe mani olamayınca kendisini ders vekilliğinden azlettirdiler.

Zâhid Efendi, çok geçmeden 4 Aralık 1922 yılında vatanını terke mecbur kaldı ve Mısır'a gitti.

Mısır'a gittikten sonra da, Zâhid Efendi yine ilimle iştigal etmeyi, talebe okutmayı ve eser yazmayı ihmal etmedi. İlmî dirayeti, ahlakının yüceliği ile kısa zamanda kendisini ilim çevrelerinde kabul ettirdi.

El-Ezher Şeyhlerinden Muhammed Ebu Zehra, Zâhid Efendi hakkında şöyle der: “Şu devirde hiçbir âlim yok ki, ölsün de yeri doldurulmasın. Ancak Zâhid Kevserî yeri doldurulamaz âlimlerdendir. O, selef-i salihinin bakiyesidir.”

Zâhid Efendi, Arapçayı fevkalade ve mükemmel bir şekilde kullanırdı. Eserlerini okuyanlar, onun bu kadar fasih Arapçası karşısında hayranlıklarını gizleyemezlerdi.

Prof. Muhammed Ebu Zehra bu hususta şunları da kaydeder: “Mehmed Zâhid Efendi fevkalade mütevazı bir insandı. Yazdığı yazılarında -büyük bir makam sahibi olmasına rağmen- resmî unvanını kullanmazdı. O, ilmiyle kendisini kabul ettirecek güçte bir âlimdi. Yazılarını okuyanlar onun ifade ve üslûbunun çok mükemmel olduğunu itiraf ederler. Gerçekten de o Arapçayı mükemmel bir şekilde yazar ve konuşurdu. Bütün üslûplardan ayrı, fasih ve saf bir Arapça kullanırdı. Lûgat ve belagete fevkalade ıttılai vardı. Üstadın üstün vasıfları ve yüce meziyetleri kendisini İslâm âlemine İmam olarak kabul ettirmişti.”

Muhammed Ebu Zehra devamla şöyle der: “Kendisini ziyaret edince yazdığı kitapların ve bahsettiği şeylerin çok fevkinde olduğunu gördüm. Ben ondan istifadenin umumî olması için Kahire Üniversitesi'nde ders vermesini arzu ettim ve mezkûr üniversitenin Şeria Kısmı Başkanıyla beraber kendisinden ders vermesini rica etmek üzere yanına vardığımızda kendisinin ve hanımının hastalığını ve gözlerinin bozukluğunu ileri sürerek özür beyan etmişti. Çok ısrar ettik kabul etmedi. Sonra ben yine tek başıma bir başka sefer gidip ısrar ettim, bir türlü kabul ettiremedim. Cidden de yaşlı, zayıf ve hasta idi.”

Kahire Vaizi Muhammed İsmail, çeşitli ilim ve fenlerde salahiyet sahibi olan üstat hakkında şöyle demektedir: “Üstad, hadis ilimlerinin kendisinde son bulduğu bir insandır. Hassaten cerh ve tadil, Marifetü Ahvali'r-rical, teracim-i ulema, Tarihu'l-Fikhi'l-İslamiyye gibi çeşitli sahalarda eşi emsali yoktu. Kendisine kapalı bir mesele sorulduğunda, en mükemmel şekilde ona cevap verir, usul ve fûruıyla beraber o meseleyi şerh ederdi. Hadis ilminde faikiyeti vardı. Heybetli, güzel simalı, iyi ahlaklı ve mükemmel bir insandı. Hadis rivayetinden, sünnet ilminden icazet vermekle beni şerefletirdi. Hanefi mezhebine düşkünlüğü çoktu. Batıl bir şeyle Hanefi mezhebine hücum edenlere asla merhamet etmezdi. Hâsılı o, âlemşûmul bir âlimdi. İslâm'a hizmet etme hususunda ilmin muktezasıyla amel etti. Nesirde üstün ve hâkim bir ifadeye sahip olduğu gibi nazımda da fevkalade bir güce sahipti. Fakat şiir fazlaca yazmıyordu. O, mezheben Hanefi olmasına mukabil bu mevzuda İmam Şafii'nin: “Eğer ulema için şiir yazma bir eksiklik olmasaydı, Lebid'den

daha güzel şiir yazardım” sözüne uyarak şiiri az yazıyordu. Fakat yazdığı şiirler, devrinin edipleri tarafından hüsni kabul görmüş ve hayranlık uyandırmıştır.”

Çeşitli ilim sahalarında birçok eseri, ta'likâtı ve tahkikatı bulunan Mehmed Zâhid Efendi, talebelerinden Ahmed Hayri Efendi'nin ifadesine göre fıkhta Muhammed Pezdevî yahut Kerderî, ilm-i rical-i hadiste Yahya b. Main, akaidde Maturidi veya Eş'arî gibi idi. Hemen hemen her ilim dalında eser meydana getirmiştir. Eserlerini iki kısma ayırmak mümkündür. Bunlardan birinci kısmı Mısır'a gitmeden önce İstanbul'da iken yazmış olduğu eserler olup ekserisi el yazmadır. Bunların sayısı çoktur. Maalesef bugün bunların

hepsi elde mevcut değildir. İkinci bölümü de Mısır'a yerleştikten sonra yazmış olduğu eserler oluşturur ki, bunlar umumiyetle matbudur. Çeşitli ilmî makaleleri muhtelif yerlerde neşredilmiştir. Bunların bir kısmı *"Makâlâtü'l-Kevser"* ismiyle 1388/1968 yılında Ratib Hakimi tarafından Humus'ta neşredilmiştir. Kitabın başında Mehmed Zâhid Efendi hakkında, muhakkik âlimlerden Şeyh Muhammed Yusuf el-Benûri, Prof. Muhammed Ebu Zehra, Seyyid Ahmed Hayri ve Şeyh Muhammed İsmail tarafından kıymetli yazılar yazılmış ve müellifimizin çeşitli cepheleri anlatılmaya çalışılmıştır. Zâhid Efendi'nin ilmi durumu, ahlak ve fazileti, istiğnası, salâbet-i diniyyesi ve yüksek seciyeleri, bu zevat tarafından dile getirilmeye çalışılmıştır.

Zâhid Efendi, İstanbul'da iken 21 kadar eser yazmıştır. Bunlar arasında *"el-Medhalu'l-âm li ulûmi'l-Kur'ân"* isimli iki ciltlik çok kıymetli tefsirinin maalesef nerede olduğu bilinmemektedir. Mısır'a hicretinden sonra 30 kadar daha eser vermiştir. Otuz küsur esere ta'likât yazan üstat bir bu kadar kitaba da takdim ve tanıtma yazıları yazmıştır. Bunlardan her biri başlı başına bir eser sayılabilecek niteliktedir. İslâm dünyası âlimlerinin teveccühünü toplamıştır. Kendisine *"imam"* unvanı vermeleri, onun büyüklüğünü anlatmaya kâfidir. Ayrıca İslâm âleminde büyük âlimlerin, yazdıkları kıymetli eserleri adına ithaf etmeleri, Zâhid Efendi için ayrı bir teveccüh eseri olarak değerlendirilmelidir.

Zâhid Efendi 18 Zilkade 1371/11 Ağustos 1951 tarihinde Mısır'da vefat ederek İmam Şafii Hazretlerinin kabri yakınında bir yere defnedilmiştir. Ölümünden önce kendisi için yazdığı mezar taşı kitabesinin tercümesi şöyledir:
"Ey kabrimin başında durup ibretle bakan adam! Dünkü ziyaretçi bugün buraya defnolunmuştur. Ölüm muhakkaktır. Sakın gaflet etme! Hazer et, ansızın gelmesin! Göçen kimseyi rahmetle an! Zâhid Kevserî merkadına yaslanmıştır, Rabbi'sine muntazır bir halde..."

Ruhu şad olsun!

MISIR'DA TÜRK DİLİ VE KÜLTÜRÜ

Prof. Dr. A. Melek ÖZYETGİN

Yunus Emre Vakfı Danışma Kurulu Üyesi
ve Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Tarih boyunca Türk dilinin ve Türk kültürünün uzandığı geniş kültür coğrafyamız içinde Mısır'ın son derece özellikli bir yeri vardır. Medeniyetlere beşiklik etmiş, birçok farklı kültürü kendi potası içinde eritmiş olan bu toprakların Türklerle olan teması 9. yüzyıla kadar iner. 9. yüzyılda Abbasiler döneminden itibaren Mısır başta olmak üzere Ön Asya coğrafyasına Türk topluluklarının çeşitli vesilelerle gelip yerleştiklerini görüyoruz. Bu dönemde Türkler, Abbasi orduları içinde hassa askerler olarak önemli bir mevki almışlardı. Devlete büyük yararlılık gösteren bu hassa askerlerinin bir kısmının mükâfat olarak, başta Mısır olmak üzere, devletin değişik vilayetlerine vali olarak görevlendirildiklerini de tarihî kaynaklar bize vermektedir. Türk soylu bu valiler, etraflarındaki hassa ordularıyla birlikte nüfuz kazanarak başta Mısır merkez olmak üzere bağımsız Türk devletleri kurarak, bölgenin tarihinde önemli yer tutmuşlardır. Birer Türk hanedanı olarak Mısır tarihinin bir dönemine damgasını vuran Tolunoğulları ve İhşidiler, bu türden Türk devletleri olarak tarih sahnesindeki yerlerini almıştır. Bölgede 9. ve 10. yüzyıllarda kısa süreli de olsa bağımsız birer güç olarak kendini gösteren Türkler aynı coğrafyada birbiri ardına hâkim unsur olan Fatımiler ve Eyyubiler içinde de çok önemli varlık göstermiş, devletin aslî unsurlarından olmuşlar ve bölgedeki Türk nüfusun çoğalmasına imkân vermişlerdir¹.

Mısır'da Türk kültürünün, Türk dilinin zirveye ulaştığı bir dönem var ki, o da tarihte *Devlet-i Türkiyye* olarak geçen Memluk Devleti dönemidir (1250-1517)². Bu devlet, orta Türk döneminin en güçlü siyasî devletlerinden biri olarak tarihte yerini almıştır. Bu devlet döneminde Türk dili, bölgenin siyasî gücünün dili olarak, Arap dili gibi güçlü bir dil karşısında büyük bir prestij kazanmış, edebî bir yazı dili hâline gelmiştir. Özellikle dil tarihimiz açısından bu bölgenin çok özellikli bir yönü var ki, o da Kâşgarlı Mahmud'un sözlüğünden sonra Türk dilinin yazılmış en önemli sözlük ve gramer kitaplarının Kahire'nin merkez olduğu Memluk coğrafyasında yazılmış olmasıdır. Bu coğrafya bize kaynak olarak eşsiz değerde eserler vermiştir. Dönemin hem Arap hem de Türk ünlü filologları bu eserleri kaleme almış, Kıpçak lehçesi temelinde şekillenen Türk diline önemli prestij kazandırmışlardır. Bunlardan en meşhur olanı, büyük Arap Filolog Ebû Hayyân'ın 1312 de Kahire'de tamamladığı *Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk* (Türklerin Dilini Kavrama Kitabı)'tır. Bu eser, o dönemde Mısır'da konuşulan Türk dilini esas almaktadır. Söz konusu bu sözlük ve gramer kitabı, Türk filoloji tarihimizde bir çığır açmıştır³.

Bunun dışında Konyalı Halil bin Muhammed bin Yusuf adlı bir kişi

1 Ş. Tekindağ "Mısır ve Suriye'de Kurulmuş Türk Devletleri", *Türk Dünyası El Kitabı, C.I., Tarih-Coğrafya*, Ankara 1992, s.325-326.

2 Geniş bilgi için bkz. Kazım Yaşar Koprman, *Mısır Memlukleri Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989; D. Ayalon, *Studies on the Mamluks of Egypt (1250-1517)*, London: Variorum Reprints, 1977.

3 A. Melek Özyetgin, *Ebû Hayyân, Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk, Fîl: Tarihî-Karşılaştırmalı Bir Gramer ve Sözlük Denemesi*, Köksav, Tengrim Türkölük Bilgisi Araştırmaları Dizisi: 3, Ankara 2001, s. 41-43.

tarafından 1343 tarihinde yazılmış veya istinsah edilmiş olan ve kısaca *Tercüman* olarak da bilinen *Kitâb-ı Mecmû u Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Moğolî ve Farsî*; yazılış tarihi ve müellifi kesin olarak bilinmemekle birlikte, eserde düşülen bir kayda göre 1425 yılından önce yazılmış olabilecek *Et-Tuhfetü'z-zekiyye fi'l-Lugati't-Türkiyye*; 15. yüzyılda Türk asıllı Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah et-Türkî tarafından kaleme alınmış *Kitâbu Bulğatü'l-müşâtâk fi Luğati't-Türk ve'l-Kıfçak*; yine 15. yüzyılda Kahire yazıldığı tahmin edilen ve müellifi belli olmayan *El-Kavâninü'l-küllîye li-zabtü'l-lugati't-Türkiyye* ile son olarak *Ed-durretü'l-mudia fi'l-lugati't-Türkiyye* adlı eserler Mısır'da konuşulan Türk dilinin eşsiz kaynakları olarak bugüne ulaşmıştır. Mısır Türkçesinin bu zengin külliyatı yanında yine bu sahada yazılmış

ve günümüze kadar ulaşmış edebî eserler de dil tarihimiz, kültür tarihimiz için ayrı bir değere sahiptir.

“Mısır’da Türk kültürünün, Türk dilinin zirveye ulaştığı bir dönem var ki, o da tarihte Devlet-i Türkiyye olarak geçen Memluk Devleti dönemidir.”

Türklerin Mısır’daki çok etnik yapıllı siyasî ortamda hâkimiyeti ele alarak güçlenmelerine paralel olarak, Türk dili ve kültürü de bölgede önemli bir güç kazanmaya başlamıştır. 13-14. yüzyıllarda Memluk Devleti’nin siyasî coğrafyasını Mısır, Suriye, Arabistan’ın bir bölümü ile Anadolu’nun güney

bölgesi oluşturmaktaydı. Mısır sahası etnik açıdan yerli halk Araplar dışında, başta Türkler, Çerkesler, Rumlar, Ermeniler, Kürtler, Moğollar, Yahudiler ve Ruslardan oluşan karma bir yapıya sahipti. Memluklerin bu karma toplumsal yapısı içinde zirvede oturanlar ve çoğunluğu oluşturanlar Türkler idi. Memlûk sahasındaki Türk nüfus, esasta Türkmen ve Kıpçak boylarından ibaretti. Bu Türk etnik yapısı, bölgede konuşulan Türkçeyi de etkilemiş, Suriye sahasında çok daha önceden mevcut, yerleşik bir konuma sahip Türkmence bu alanda, belirli bir dönemden sonra hâkim dil durumuna geçen Kıpçakça içinde alt katman olarak kalmıştır. Bu sahada Türkmenceye karşı Kıpçakçanın ön plâna çıkması, bir anlamda Kıpçakların sosyal ve siyasî nüfuzlarının ağır basması sonucunda olmuştur. Ayrıca asıl yerleri olan

Deşt-i Kıpçak ile sürdürülen ticari, sosyal ve kültürel ilişkiler ile bu sahaya verilen destek de bu gelişmede önemli rol oynamıştır. Bu karma dil yapısı içinde Türkmencenin geri plana itilmeye çalışılması, yazı diline esas olarak hâkim zümrenin konuştuğu Kıpçakçanın öne sürülmesi, devlet dili olarak, yazı dili olarak standartlaşmasına yönelik bilinçli çabalar dil tarihi açısından oldukça dikkat çekicidir.

“Ebû Hayyân ve değerli eseri, 14. yüzyılda Mısır’da Türk diline ve Türk kültürüne verilen önemi ve değeri bize göstermesi bakımından tek başına yeterli bir örnektir. ”

Türkçenin tarihsel dönemleri içinde Memluk sahası, özellikli bir yere sahiptir; çünkü diğer tarihsel dönemlerin aksine bu dönemden kalma çok sayıdaki sözlük ve gramer kitabı, bizzat halk ağzından özgün derlemeler yoluyla elde edilmiş, dönemin dil durumunu ortaya koyan zengin birer dil malzemesi olarak bugüne kadar gelmiştir. Bu dönemden kalma eserlerin birer sözlük ve gramer kitabı olması birçok açıdan anlamlıdır. Bu, Türk dilinin o sahadaki önemine ve prestijine işaret eden önemli bir husustur. Öte taraftan Türk dilinin öğrenilmesine ve öğretilmesine verilen önemin de açık bir göstergesidir⁴.

13-14. yüzyıllar arasında Mısır-Suriye sahasında konuşulan Türkçenin farklı boy varlıklarından dolayı çeşitlendiği, yer yer iki ayrı Türk lehçesinin sınırlarının birbirine karıştığı, karma bir dil görünümünü sergilediği anlaşılmaktadır. Bu dönemde konuşulan Türkçenin o dönemdeki Arap filologlar tarafından çeşitli ve farklı şekillerde adlandırılması, bu sahadaki lehçe karışmasını, lehçe tabakalaşmasını açıkça göstermektedir. Özellikle Arap filologlar, Memlûk sahasında yazdıkları sözlük ve gramer kitaplarında esas aldıkları dilin hangi Türkçe olduğunu belirtmek için “Türkçe”, “Halis Türkçe”, “Kıpçakça” ve “Türkmence” gibi adlandırmalar kullanmıştır. Memlûk-Kıpçak

sahasında Türk dilinin bu farklı adlandırmalardan dolayı dil özelliklerini ve Türkmence ile olan karışmasının sınırlarını tespit etmek oldukça güçtür. Öte taraftan siyasî gücü elinde tutan Kıpçakların, bölgede şekillenen yazı dilinin oluşumunda baskın rolü oynadıklarını da burada ifade etmek gerekir. Bu sahada yazı dili olarak Türk dilinin ön plana geçmesini sağlayanların başında Ebû Hayyân’ı ve onun yerini zikretmek gerekir.

Kâşgarlı Mahmut’tan sonra Türk sözlükçülüğünün ve gramerliliğinin en önemli temsilcisi sayılan İspanya-Gırnata doğumlu (1256-1344) ünlü Arap filolog Ebû Hayyân Muhammed b. Yûsuf b. Alî b. Yûsuf b. Hayyân al-Gırnatî (al-Endulusî)’nin *Kitâbu’l-İdrâk li Lisânî’l-Etrâk* adlı önemli eseri, onun Türk diline olan kesin hâkimiyetini göstermesi yanında, genel Türklüğe ait bilgisinin, sahip olduğu yüksek ilmi-entelektüel düzeye yaraşır şekilde, oldukça geniş olduğunu da kanıtlamaktadır.

Ebû Hayyân, 1312 yılında Mısır’da tamamladığı eseri *Kitâbu’l-İdrâk*’in ön sözünde “*Bu kitabı yazmaktan amacım Türk dilinin büyük bir kısmını luga, sarf ve nahiv bakımından kaydetmektir.*”⁵ diyerek bölgenin (Mısır’ın) daha önce birçok müellif tarafından farklı terimlerle adlandırılan dil durumunu standart şekliyle, sadece ‘Türkî’ (Türk dili) olarak ortaya koymuştur. Karma dil yapısı aksettiren bir bölgede, gelişmekte olan dile standart bir yapı kazandırmaya yönelik bir tavır olarak değerlendirilebileceğimiz bu ifade, Ebû Hayyân’ın Türklüğe ve Türk diline bilimsel bakış açısını da ortaya koymaktadır. Ebû Hayyân, eserinde, Mısır’da konuşulan edebî Türk dilini verme çabasından olmuştur, bölgedeki diyalektal farklılıkları kimi zaman gramer ve sözlük kısmında ‘Kıpçak’ ve ‘Türkmence’ kayıtları düşerek ortaya koymuştur.

Devrinin en büyük gramer bilginlerinden biri olan Ebû Hayyân’ın Türkçe için yazdığı bu eser genel Arap gramer teorilerinden farklı bir çizgide durmaktadır. Eser sadece Mısır’daki yönetici sınıfın dilinin anlaşılması için pratik gayelerle yazılmış bir kitap olmaktan çok, bilimsel bir yaklaşımla teorik amaçla kaleme alınmış bir eserdir. İtalyan

Arabist Giuliano Lancioni, Ebû Hayyân gibi meşhur bir dil aliminin Türkçeye bu denli ilgi duyup, böyle bir eser ortaya koymasında, dönemin hâkimi Türklerin diline olan merakın yeterli bir sebep olamayacağını, bunun daha başka nedenleri barındırdığını ifade etmektedir⁶. Ön Asya’da köklü bir medeniyet kuran ve bölgenin İslâm dünyasında parlak bir yer edinmesini sağlayan Memlûk Türkleri, Arap toplumu içinde büyük ölçüde kabul görmüş, hatta takdir edilmiştir. Bununla birlikte Arap üst tabakasından, bir kısım ulema içinde Türklüğü hor gören, Memlûk hükümdarlarını halifelik konusundaki meşruiyet açısından onaylamayan tutumlar baş göstermiştir. Memlûk idaresi, bu olumsuz tutuma karşı, mutlak hâkimiyetleriyle yükselen dinî misyonlarına meşru bir yön verme ve diğer tarafta Türk ve

4 A. Melek Özyetgin, *A.g.e.*, 33-37.

5 Ahmet Caferoğlu, *Abû Hayyân, Kitâb al-idrâk li lisân al-Atrâk*, İstanbul 1931, s. 5-6.

6 Giuliano Lancioni “Rhetoric and Ideology in Abû Hayyân’s *Kitâb Al-Idrâk*”, *The Arabist Budapest Studies in Arabic* 17, Budapest 1996 (Proceeding of the Colloquium on logos, Ethos, Mythos in the Middle East & North Africa), s. 106.

Türk kültürüne daha pozitif bir imaj sağlama amacıyla alternatif bir ideoloji gerçekleştirmeye çalıştı. Ebû Hayyân'ın Mısır'da bulunduğu dönemin Türk hükümdarı Muhammed b. Kalâvûn en-Nâsir yönetiminde siyaset, kültürel ağırlıklı bir şekilde, bu amaçla yeniden yapılandırıldı. Memlûklerin dinî ideolojisi ünlü alim ve siyasetçi İbn Teymiyye'nin reform hareketleri ile yeniden şekillendi. Ebû Hayyân, Sultan Muhammed en-Nâsir'in yanında yer alan ve onu pek çok yönden destekleyen İbn Teymiyye'ye bir dönem yardımcılık yapmış, dolayısıyla bu kültür politikası içinde yer almıştır. Dolayısıyla Ebû Hayyân'ın eseri *Kitâbu'l-İdrâk*'i bu siyasetin bir ürünü olarak görmek ve değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Bu eser Ebû Hayyân'ın bir başarısı olması yanında dolaylı olarak Memlûk kültür politikasının da başarısıdır, Türk karşıtlığı yapan, Türklüğü küçümseyen Arap ulemaya karşılık bir cevaptır⁷. Ebû Hayyân eserinin

özellikle gramer kısmında Türkçe için yaptığı bütün tanımları ince bir şekilde Arapçanın nahiv ve tasrif kurallarına uydurmuştur. İki dilin oldukça farklı olan yapısına rağmen yeni kategoriler yaratmamıştır. Bu bir anlamda Türkçenin Arapçayla aynı ifade gücüne sahip olduğunu, Türkçenin Arapça ile boy ölçüşebilecek kadar zengin ve işlek bir dil olduğunu ispat anlamına geliyordu. Denilebilir ki Ebû Hayyân ve bu değerli eseri, 14. yüzyılda Mısır'da Türk diline ve Türk kültürüne verilen önemi ve değeri bize göstermesi bakımından tek başına yeterli bir örnektir.

15. yüzyıldan itibaren artık Memlûk sahasında Türk dilinin yapısı değişen siyasî durumla birlikte farklı bir gelişme seyri içinde girmiştir. Bu coğrafyanın özellikle Anadolu sahasıyla siyasî ve kültürel bağlarının kuvvetlenmesi, Memlûk sahasındaki Osmanlı nüfuzunu artırmış ve sonuçta Mısır'ın Osmanlılar tarafından fethiyle Memlûk-Kıpçak Türkçesi, Oğuz Türkçesi temelli Osmanlı Türkçesinin

etkisinde kalmıştır. Bu tarihten sonra bu sahada verilen eserler Osmanlıcanın etkisinin çok yoğun görüldüğü edebî ürünler olarak dikkati çeker.⁸

Sonuç olarak Mısır, gerek medeniyet itibarıyla gerekse siyaseten en parlak devirlerinden birini Türk hâkimiyeti döneminde borçludur. Türk kültürünün, Türk dilinin etkisinin, izlerinin çok eskilere dayandığı bu özel coğrafyada dilimize ve kültürümüze verilen önem, bugün Yunus Emre Vakfının burada Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezini açmasıyla çok daha anlamlı bir hâle gelmiştir. Mısırla olan köklü tarihsel bağlarımızın, Kültür Merkezinin çalışmalarına çok önemli katkılar yapacağına inancımız sonsuzdur.

⁷ J. Eckmann, "Memlûk-Kıpçakçasının Oğuzlaşmasına Dair", *Harezm-Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, Yay. O. Fikri Sertkaya, Ankara 1996, s. 67-69; J. Eckmann, "Memlûk-Kıpçak Edebiyatı", *Harezm-Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, Yay. O. Fikri Sertkaya, Ankara 1996, s. 53-54.

⁸ Giuliano Lancioni, *A.g.m.*, s. 113-119.

Kursiyerlerimizin Gözünden Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

Atıf Abdurrazık

Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılmasını, Mısır ve Türkiye arasında dostluğu pekiştirmek, kültürel diyalogu güçlendirmek yönünde atılmış doğru bir adım olarak değerlendiriyorum. Türk dilini öğretmek ve yaymak da Mısır ve Türk halkları arasında anlaşmayı, kaynaşmayı sağlamada en önemli araç olacaktır. Türk ve Mısır halkları arasında dostluğu güçlendirmede öncü rol oynayacak olan Yunus Emre Türk Kültür Merkezine faaliyetlerinde başarılar diliyorum.

Şerif Vegdi

Merkez, yeni görünümü ve öğretim şekliyle büyük bir değişim geçirdi. Türk televizyon kanallarını izlemek, Türklerle sohbet etmek, Türkçemizi geliştirmek için Merkezde daha fazla vakit geçiriyoruz.

Gada Nur

Merkez, son derece ince bir ruhla donatılmış. En çok kütüphane hoşuma gitti. Zira kütüphanede en son çıkan Türkçe kitaplar yer almakta. Sonuç olarak Merkez, yeni şekliyle başta öğrencilere olmak üzere çok yönlü hizmet sunuyor.

Dina Orihi

LCD televizyonların kurulması, Türkiye'den yeni öğrenci sıralarının getirilmesi, Türk TV kanallarının ayarlanması sonrası Merkez yeni bir ruha kavuştu. Yeni kitapların getirilmesiyle de kütüphane oldukça zenginleşti. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi bu hâliyle Türkçe kurs merkezi olmaktan çıkıp kültür merkezi halini aldı.

Mustafa Abdusselam Ali

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, sadece iç dizaynı ve görünümüyle değil, öğretim yöntemleri ve faaliyetleriyle de önemli bir yer edinecektir. Merkezde kendimi çok mutlu hissediyorum; çünkü kendimi evime, ailemin yanına gelmiş gibi buluyorum. Bu sebeple, dersler benim için daha zevkli geçiyor.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezinden Görüntüler

TÜRKÇE VE ARAPÇA ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNE

Prof. Dr. Musa YILDIZ
Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Diller arasındaki ilişkilerde en çok alınan unsurlar kelimelerdir. Başta dinî yakınlaşmalar ve edebiyat etkileşimleri olmak üzere, birlikte yaşama, ticarî ve siyasî ilişkiler sebebiyle ödünç unsurlar, bu ilişkilerin ölçüsü oranında dilden dile aktarılmaktadır.

Diller arasındaki bu alışveriş ve etkilenmeler, bilhassa, değişik toplumların ve milletlerin bir arada, iç içe yaşadıkları yerlerde, dillerin çehresini değiştirecek kadar büyük ölçüde olur. Bir arada konuşulan iki dil birbirlerinden kelimeler ve kurallar aldıkları gibi, bu dillerin ses sistemleri ve ifade yolları arasında da yakınlaşmalar olur.

Türklerin Müslüman Araplarla tanışmalarının tarihi çok eskilere gider. Bu konuda genel kabul gören görüş, Türklerin Hz. Ömer devrinde Müslüman Araplarla savaşlar yoluyla tanıştığı şeklindedir. Şöyle ki, Sasanî devletini yıkarak Ceyhun Nehri'ne kadar ulaşan Türkler Araplarla tanışmıştır. Önceleri savaş yoluyla gerçekleşen bu ilk

temas, sonraları gönül rızasıyla toplu hâlde, dalga dalga Türklerin büyük oranda İslâm'a girmeleriyle devam etmiştir. İlk anda Müslüman bir devlet kuramayan Türkler, fâtih Arapların yanlarında götürdükleri köleler ve Mevlâlar sayesinde İslâm devleti üzerinde etkili olmuşlardır. Arap ırkından kimselerle çalışmaya özen gösteren Emeviler döneminde bile Türkler saray muhafızlığı gibi küçümsenemeyecek görevler üstlenmişlerdir.

Abbasî devletinde Halife Mu'tasım'a kadar pek fazla nüfuz sahibi olamayan Türkler, onun zamanında özellikle orduda etkili görevlerde bulundular. Böylece o devirdeki Arap, Fars ve Türk etnik grupları arasındaki siyasî otorite üzerinde nüfuz sağlama çekişmesinden galip çıkan taraf Türkler olmuştur. Neticede Türkler istediklerini halife yapabilecek güce erişerek Abbasî devletin adeta perde arkasındaki yöneticileri durumuna gelmişlerdir.

Müslüman Araplarla başlayan bu erken ilişki neticesinde Türkçe, hâkim İslâm kültürünün etkisi

altında kalmış, böylece Türkçeye yüzlerce hatta binlerce Arapça kelime girmiştir. Daha sonra Arapların Osmanlı idaresi altında birkaç asır kalmaları bu durumu değiştirmemiş aksine pekiştirilmiştir. Osmanlı döneminde Türkçeden Arapçaya (özellikle lehçelere) geçen kelimeler birkaç yüzle sınırlı kalırken, aynı dönemde din dili olan Arapça Türk entelektüelleri arasında büyük ilgi görmüş, bundan dolayı pek çok ilim adamı eserlerini Arapça olarak kaleme almışlardır.

Türkçenin Arapçayla karşılıklı etkileşimi konusunu müstakil bir çalışma olarak ilk defa ele alan kişi Iraklı şair Marûf er-Rusâfî (1875-1945)'dir. Rusâfî, Müntefik sancağından milletvekili seçilerek Osmanlı Meclis-i Mebûsanına girmiştir. Burada milletvekilliğinin yanında çeşitli okullarda hocalık, gazete ve dergilerde yazarlık yapmış, ilmî ve edebî çevrelerde şair ve ediplerle dostluk kurmuş ve bildiği Türkçe sayesinde Batı'daki akımları Türkçe kaynaklardan öğrenme imkânını bulmuştur. Bu etkileşim

konusundaki eseri *Def'u'l-Hucne fi'rtidâhi'l-Lukne* (1331/1912-1913) adını taşımaktadır. Bu eserin en önemli özelliği Türkçenin de edebî (fasih) Arapça üzerinde etkili olduğunun üzerinde durmasıdır.

“Türkçe ve Arapça arasındaki ilişkiler her iki milletin tarih sahnesinde birbirleriyle tanıştıkları günden itibaren başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir.”

Rusâfî, bu eserin başında şunları söyler:

“Bunlar, Osmanlı Türkçesinden topladığım birçok Arapça kelime ve lafızdır. Diline dikkat eden her Arabın dilini yanlış konuşmaktan sakınması için bunları incelemesi gerekir. Bu lafızlardan bazıları, Osmanlı Türkçesiyle konuşanların Arapça anlamının dışında kullandıkları, bir kısmı da Arapça olduğunu zannettikleri hâlde Arapça olmayan

lafızlardır. Bu çeşit lafızları Araplar, Osmanlılardan alıp bilmeden kullanmaktadırlar. Bunun sebebi, iki millet arasındaki münasebetin fazlalığıdır. Ben, Arapça ve Osmanlı Türkçesindeki anlamlarını zikretmek, Arapça olanlarını ve olmayanlarını açıklamak suretiyle bu lafızlara dikkat çekmek için bu risaleyi yazdım. Risaleye Def'u'l-Hucne fi'rtidâhi'l-Lukne adını verdim ki belki bu risale millete yararlı ve Arapçanın yanlış konuşulmasına engel olur.” (Def'u'l-Hucne, s.3.)

Rusâfî eserinde Osmanlı Türkçesindeki Arapça kelimeleri beş başlık altında ele alır. Bunlar:

1. Telaffuzu ve anlamı değiştirilmeyen kelimeler,
2. Telaffuzu ve anlamı değiştirilen kelimeler,
3. Telaffuzu değiştirilip anlamı değiştirilmeyen kelimeler,
4. Telaffuzu değiştirilmeyip anlamı değiştirilen kelimeler,

5. Arapça olmadığı hâlde Arapça dilbilgisi kurallarına göre türetilen kelimelerdir.

Rusâfî'nin bu eserini kaleme almasının asıl amacı 4. ve 5. maddelerde geçen, yani telaffuzu değiştirilmeyip anlamı değiştirilen kelimeler ile Arapça olmadığı hâlde Arapça dilbilgisi kurallarına göre türetilen kelimelerdir. Çünkü kanşıklık, şüphe ve tereddüt bu kelimelerde meydana gelmektedir. Sözdeki kusur da onlarda oluşmaktadır. Çünkü bu kelimelerin yapıları Arapça, anlamları ise Türkçedir.

Rusâfî "Arapça olmadığı hâlde Arapça dilbilgisi kurallarına göre türetilen kelimeler" başlığı altında toplam 90 kelime sıralar (*Def'u'l-Hucne*, s.8-24). Bu kelimelerden en dikkat çekici olan birkaç tanesini burada sıralamak konuyu anlaşılır hâle getirecektir:

1. Ahşâb: Haşeb (ağaç) kelimesinin çoğulu olarak kullanıyorlar. Bu çoğul Arapça değildir. Haşeb kelimesinin çoğulu huşub'dur (*Def'u'l-Hucne*, s.8).
2. Cerâhat: Cim harfini fetha okuyarak onu yaranın içinde oluşan irin ve iltihap için kullanırlar. Arapçada aslı yoktur. Evet! Arapçada cim harfinin kesra okunmasıyla cirâhat vardır. O da yara demektir (*Def'u'l-Hucne*, s.14).
3. Felâket: Felek lafzından aldıkları, musibet ve âfet anlamında kullandıkları bir kelimedir. Arapçada aslı yoktur. İşin ilginç tarafı, bazı Arap yazarları bu kelimeyi onlardan aldılar ve kullanmaya başladılar. Başına bir musibet gelen kişiye de "meflûk" dediler. Hatta bu konuda *el-Felâketu ve'l-Meflûkîn* adında bir kitap da vardır (*Def'u'l-Hucne*, s.16-17).
4. Müstahsil: Bu kelimeyi sad harfinin kesra okunmasıyla ism-i fâil sığasıyla muhassil ve ism-i mef'ûl sığasıyla muhassal ve mütehassal anlamında kullanıyorlar. İstehsale fiili, Arapların dilinde yoktur (*Def'u'l-Hucne*, s.17).
5. Müstemleke: Bir hükümetin, orayı imar edecekleri ve medeniyet yönünden ilerletmeye çalışacakları bahanesiyle halkından gasp ettiği ülkeye bu adı veriyorlar. Arapların dilinde "istemleke" diye bir kelime yoktur. Doğrusu, halkı sömürülmüş anlamında, ism-i mef'ûl sığasıyla

"müsta'mera" diye adlandırılmasıdır (*Def'u'l-Hucne*, s.18)

Rusâfî eserinde, ikinci başlık olan "Telaffuzu değiştirmeyip anlamı değiştirilen kelimeler" adı altında 236 kelime sıralar (*Def'u'l-Hucne*, s.25-88). Bu kelimelerden en dikkat çekici olan birkaç tanesini burada örnek olarak vermek yararlı olacaktır:

1. Eser: Bu kelimeyi kitap için kullanıyorlar, "bu gâyet müffid bir eserdir." diyorlar ve kitabı

"Diller arasındaki bu alışveriş ve etkilenmeler, bilhassa, değişik toplumların ve milletlerin bir arada, iç içe yaşadıkları yerlerde, dillerin çehresini değiştirecek kadar büyük ölçüde olur."

kastediyorlar. Bu Arapçada olmayan bir kullanımdır (*Def'u'l-Hucne*, s.25).

2. İhtiyâr: Onu yaşlı adam anlamında kullanıyorlar. Ancak bu kelime Arapçada seçmek, ayıklamak anlamında mastardır (*Def'u'l-Hucne*, s.26).

3. İdmân: Spor anlamında kullanıyorlar, "idmân-ı beden" diyorlar ve beden eğitimini kastediyorlar. Örnek olarak "Çok idmân ettiğim için vücudum kuvvetlidir." Arapçada ise, anlamı idâme etmek, yani bir şeye devam etmektir. Örnek olarak "huve mudminu hamrin" denilir. İçkiyi içmeye devam eden, demektir (*Def'u'l-Hucne*, s.26-27).

4. İşâret: Açık te ile alâmet anlamında kullanıyorlar. Örnek olarak "Bunun üzerine bir işaret komalı." diyorlar. Bayrak anlamında da kullanıyorlar. Örnek olarak "Yangın kulesinde işaret çekildi.", "Kimi işaret kaldırdı." Arapçada bu anlamı yoktur (*Def'u'l-Hucne*, s.31-32).

5. İşgâl: Bazen istilâ etmek anlamında kullanıyorlar. Bugün Arapça kitapları ihtilâl kelimesini kullanıyor. Örnek olarak "Asker filanca yeri işgal etti." Bu anlam da Arapça değildir (*Def'u'l-Hucne*, s.32).

Rusâfî eserinde, üçüncü başlık olan "Telaffuzu değiştirilip anlamı

değiştirilmeyen kelimeler" adı altında 72 kelime sıralar (*Def'u'l-Hucne*, s.89-105). Bu kelimelerden en göze çarpanları şunlardır:

1. Ablâk: Gözleri ve saçları çok siyah olduğu gibi, yüzü çok beyaz, yuvarlak ve iri yapılı gence diyorlar. Bu kelime de Arapçada içinde siyah ve beyaz bulunan anlamına gelen "eblak" kelimesinden bozmadır (*Def'u'l-Hucne*, s.89).

2. Âtâr: İlk harfini uzatarak sokaklarda dolaşp, bazı ufak ihtiyaç maddelerini satan attâr yerine kullanıyorlar. Attâr kelimesinden bozmadır (*Def'u'l-Hucne*, s.89).

3. Bâât: Bayât şeklinde yazıyorlar. et-Tariy (taze)'nin zıddı olan el-Bâit anlamında kullanıyorlar. Örnek olarak "bayat ekmek" diyorlar. Bu "bâit" kelimesinden bozmadır (*Def'u'l-Hucne*, s.90).

4. Tandır: Bazen de tandur şeklinde telaffuz ediyorlar. Her ikisi de tennûr kelimesinden bozmadır (*Def'u'l-Hucne*, s.91).

5. Nâne: en-Na'nâ'a diyorlar. Güzel kokulu, yenilen ve onunla tedavi yapılan bir bitkidir. Tekili na'nâ'adır. Nâne, na'nâ' kelimesinden bozmadır (*Def'u'l-Hucne*, s.104).

Rusâfî eserinde, dördüncü ve son başlık olan "Telaffuzu ve anlamı değiştirilen kelimeler" adı altında 13 kelime sıralar (*Def'u'l-Hucne*, s.105-109). Bu kelimelerden en dikkat çekicileri şunlardır:

"Biz bugün Arap dilinde Türk üslubuna göre Arapça kelimelerden terkip edilmiş cümleler görüyoruz. Bu cümlelerden bir çoğu gazetelerde, yazışmalarda ve günlük konuşma dilinde de yer almaktadır."

1. Telâş: Telâşi kelimesinden alınmadır. Yok olma anlamındadır. Ancak onlar bunu şaşırma anlamında kullanıyorlar (*Def'u'l-Hucne*, s.107).

2. Temeyyüz: Mastar olan temyîzden bozma bir kelimedir. Temiz, pak anlamında kullanıyorlar (*Def'u'l-Hucne*, s.107).

3. Hala: Bu kelimedeki kalın hâ harfini ince he, lam harfini de kalın olarak okuyorlar. Babanın kız kardeşi için kullanıyorlar. Hâle kelimesinden bozmadır. Hâle de annenin kız kardeşidir (*Def'u'l-Hucne*, s.107).

4. Tâbya: İstihkâm kelimesi gibi kullanıyorlar. Toprakten oluşturulan ve savaşta toprakla donatılan tepedir. Ta'bie kelimesinden bozmadır. "Ta'bietu'l-ceyş" demek, ordunun savaşa hazırlanmasıdır (*Def'u'l-Hucne*, s.107).

5. Muska: Temîme ve ûze kelimelerinin yerine kullanıyorlar. Nazardan, korkudan ve delirmekten korunmak için insanların yazdırıp boyularına astıkları şeydir. Nûsha kelimesinden bozmadır. Nûsha kelimesi Arapçada ûze kelimesinin yerine kullanılmaz. Nûsha kitaptan nakledilen parçadır. Bu kelimeyi hem lafız, hem de mana olarak bozmuşlardır. (*Def'u'l-Hucne*, s.109).

Rusâfi sözkonusu eserinde tespit ettiği toplam 411 kelimeyi 4 başlık altında alfabetik olarak sıralayarak örneklerle işler. 1. başlık olan telaffuzu ve anlamı değiştirilmeyen kelimeleri ise, kitabı kaleme alış amacı dışında aldığı için ele almaz. Eserinin sonuç kısmında şunları söyleyerek kitabını bitirir:

"Bunlar, Osmanlı Türkçesinde kullanılan lafızlardan toplayabildiklerimizdir. Bu lafızlardan burada toplayamadıklarımız

topladıklarımızdan daha az değildir. Çünkü bizim için Osmanlı dilindeki kelimeleri tamamen taramak mümkün olmamıştır. Ancak bir miktar toplamakla fikirleri uyandırmak ve Arapların bu kelimelerin benzerlerini kullanırken dikkatli olmalarını istedik. Çünkü Araplar bu kelimeleri Osmanlılardan alıp bilmeden onlar gibi kullanıyorlar.

*Bu arada, bahsettiklerimizden daha önemli bir başka husus var; buna da dikkat etmek ve dikkat çekmek gerekmektedir. O da üslup ve terkip meselesidir. Biz bugün Arap dilinde Türk üslubuna göre Arapça kelimelerden terkip edilmiş cümleler görüyoruz. Bu cümlelerden bir çoğu gazetelerde, yazışmalarda ve günlük konuşma dilinde de yer almaktadır. Türkçede cümle yapısı genellikle Arapçadakinin tersine olduğu bilinmektedir. Örnek olarak Arapçada "Zurtu sadîki emsi" dediğinde, Türkçede "Dün dostumu ziyaret ettim." dersin. Cümle Arapçadakinin tam tersi olarak kurulur. Öte yandan, bu durum basit cümlelerde açıkça görülsede uzun cümlelerde ve zincirleme tamlamalarda kaybolabilir. Bundan dolayı Türkçeden Arapçaya çeviri yapan işin ehli olmayan tercümanların çevirilerinde Türk üslubunu çoğunlukla fark ederiz. İnşallah belki bu konuda da başka bir risâle yazarız." (*Def'u'l-Hucne*, s.110-111.)*

"Türkler ve Araplar bu coğrafyada birlikte yaşadıkları ve başta kültürel ilişkiler olmak üzere, her alanda ilişkiler devam ettiği sürece, Türkçe ve Arapça arasındaki ilişkiler karşılıklı olarak devam edecektir."

Sonuç olarak, Türkçe ve Arapça arasındaki ilişkiler her iki milletin tarih sahnesinde birbirleriyle tanıştıkları günden itibaren başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir. Bununla birlikte Arapçadan Türkçeye geçen kelimeler zamanla büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ayrıca Tanzimattan sonra Cumhuriyet devrine kadar, Osmanlı devletinin yönelmek istediği Batı kültür ve medeniyetinin kavramlarını karşılamak üzere, Türkçe yerine Arapçadan faydalanılmak istenmiş; bu şekilde Arapça kelime köklerinden, Arapçada bulunmayan, ictimaiyat, hars, mefkûre vb. gibi birçok kelime türetilmiştir. Ma'rûf er-Rusâfi'nin *Def'u'l-Hucne fi'rtidâhi'l-Lukne* adlı eseri de Türkçeye Arapçanın karşılıklı etkileşimini ortaya koymasından dolayı önemlidir. Türkler ve Araplar bu coğrafyada birlikte yaşadıkları ve başta kültürel ilişkiler olmak üzere, her alanda ilişkiler devam ettiği sürece, Türkçe ve Arapça arasındaki ilişkiler karşılıklı olarak devam edecektir.

DAVUTOĞLU'NUN MISIR PROGRAMI YOĞUN

1 MART 2010

Mısır Dışişleri Bakanı Ahmet Ebulgeyt'in davetlisi olarak Salı günü 2 günlük Mısır ziyaretine başlayacak olan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Cumhurbaşkanı Hüsni Mübarek başta olmak üzere çok sayıda yetkiliyle görüşmeler yapacak. Davutoğlu, Kahire temasları sırasında Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışını da yapacak.

Mısır Dışişleri Bakanı Ahmet Ebulgeyt'in davetlisi olarak Salı günü 2 günlük Mısır ziyaretine başlayacak olan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Cumhurbaşkanı Hüsni Mübarek başta olmak üzere çok sayıda yetkiliyle görüşmeler yapacak.

Edinilen bilgiye göre, Mısır Cumhurbaşkanı Mübarek'in isteği üzerine Davutoğlu, yarın geç saatlerde Mısır'ın Şarm El Şeyh kentine gelecek. Salı sabahı Mübarek ile biraraya gelecek olan Davutoğlu, daha sonra Kahire'ye geçecek. Davutoğlu, 2 gün boyunca Kahire'de yoğun siyasi temaslarda bulunacak.

Davutoğlu'nun temasları sırasında, Türkiye'nin Mısır ile ilişkilerini geliştirmek için hem ikili hem de iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konularda görüş alışverişinde bulunulması bekleniyor.

Görüşmelerde, Türkiye tarafının iki ülke arasında vizelerin kaldırılması konusunda Mısır'a yaptığı önerinin de masaya geleceği tahmin ediliyor.

Mısır'ın Gazze'deki gelişmeler konusunda yaptığı girişimlere Türkiye'nin destek verdiği ve bu konuda yapılabilecek işbirliği olanaklarının, iki taraf arasındaki görüşmelerde ele alınacak konular arasında olduğu öğrenildi.

Bakan Davutoğlu ve beraberindeki Türk heyeti, Kahire'de Başbakan Ahmet Nazif, Dışişleri Bakanı Ahmet Ebulgeyt, Devlet Bakanı ve İstihbarat Başkanı General Ömer Süleyman ile biraraya gelecek. Davutoğlu ve Ebulgeyt'in görüşmelerinden sonra basın toplantısı düzenlemesi bekleniyor.

Davutoğlu'nun Kahire ziyareti, 3 Kasım 2007'de İstanbul'da imzalanan "Türk-Mısır Stratejik Diyalogu Çerçeve Muhtırası" kapsamında İkinci Dışişleri Bakanları Toplantısı olarak yapılacak.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun, Kahire ziyaretinin birinci günü akşam saatlerinde, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Hüseyin Avni Botsalı'nın konutunda, Kahire'deki büyükelçilerin kurduğu Dış İlişkiler Konseyi üyeleri ve Mısırlı aydınların katılacağı yemekte bir konuşma yapması bekleniyor.

Davutoğlu'nun Kahire'deki ikinci gününe, Arap Birliği 133. olağan dışişleri bakanları toplantısının açılış oturumuna katılarak, burada yapacağı konuşma damgasını vuracak.

Bakan Davutoğlu, aynı gün sabah saatlerinde Mısır'da bulunan Arap gazetecilerle bir araya gelecek. Davutoğlu burada Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa ile de görüşüp, Türkiye'nin bölgede yaptığı görüşmeler hakkında bilgi verecek.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu, Kahire Amerikan Üniversitesi'nde de, "Türk Mısır ilişkileri ve Türkiye'nin Orta Doğu'ya Yönelik Politikaları" konulu öğrencilere yönelik konuşma yapacak.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu, Kahire temasları sırasında Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışını da yapacak.

Türkiye'nin dünyanın çeşitli ülkelerinde açılması planlanan Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin üçüncüsü olarak açılacak merkezde, Türkiye ile Mısır arasındaki dostluk ilişkilerinin birlik ve beraberliğin artırılmasının hedeflendiği belirtildi.

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin açılmasıyla, geçtiğimiz yıl Bosna-Hersek ve Tiran'da açılış yapılan Türk Kültür Merkezlerine bir yenisini daha eklenecek. Kahire'deki merkezle Türkiye'nin, Türk dilinin, kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtılması faaliyetlerinin yürütülmesi amaçlanıyor.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri bünyesinde yürütülecek olan Türkçe kursları sayesinde hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenlere Türkçe öğrenim imkanı sağlanmış olacak, hem de ilgili ülkelerdeki Türk vatandaşlarının, ana dillerini daha yakından tanımaları temin edilerek Türkiye ile kültürel bağlarının devamı sağlanacak.

Kültür merkezinin açılışı nedeniyle düzenlenecek törene, İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu'nun da katılacağı öğrenildi.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu ve beraberindeki Türk heyeti, Mısır'daki temaslarını 3 Mart akşamı tamamlayarak aynı gün geç saatlerde Türkiye'ye hareket edecekler.

DAVUTOĞLU, KAHİRE YUNUS EMRE TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ'NİN AÇILIŞINI YAPTI

3 MART 2010

Mısır'da temaslarda bulunan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışını yaptı.

Davutoğlu, "Dışişleri Bakanlığı artık yalnız siyasi olarak değil, kültürel olarak da Türkiye'nin etkisini artırmaktadır" dedi.

Bakan Davutoğlu, Yunus Emre Vakfı tarafından hazırlanan, Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışında yaptığı konuşmada, Vakfın üçüncü merkezi olarak burayı açtıklarını belirterek şunları söyledi:

"Bu tarihi anda sizlerle birlikte olmaktan büyük onur duyuyorum. Hem Dışişleri Bakanı olarak hem de Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı olarak gurur duyuyorum. Dışişleri Bakanlığı artık yalnız siyasi olarak değil, kültürel olarak Türkiye'nin etkisini artırmaktadır. Vakıf, Türk diplomasinin en önemli araçlarından biri haline geliyor."

Üçüncü merkez olarak Kahire'nin seçilmesinin tesadüf olmadığını, Orta Doğu ve Arap dünyasında açılan ilk kültür merkezinin burası olduğunu belirten Davutoğlu, "Biz Kahire'yi Arap dünyasının beyni kabul ederiz. Kahire ve Mısır sadece Arap dünyasının değil, aynı zamanda insanlık tarihinin en köklü medeniyet merkezlerinden bir tanesidir. Kültürel anlamda da Türk Mısır ilişkileri de çok köklü bir geçmişe dayanır. En azından bin yıllık bir tarihten bahsedebiliriz. Biz kültürü aynı olan, geleneği aynı olan iki köklü milletiz" dedi.

Davutoğlu, iki günlük diplomatik görüşmelerin sonunda bu ziyaretin Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışıyla kutlanmasının çok büyük bir önem taşıdığını sözlerine ekledi.

Bakan Davutoğlu, diplomatik ilişkiler ne kadar geliştirilirse geliştirilsin, toplumlar arasında kültürel bağlarla pekiştirilmemesi halinde bunun kalıcı olmayacağını kaydederek, şunları söyledi:

"İki ülke arasındaki ilişkilerin en önemli temel taşı koyuyoruz. İnşallah bugün atılan temel taş ebediyete kadar yaşayacaktır. Bu merkez etrafında Türk ve Mısır aydınlarının bir araya gelmesini arzu ediyoruz. Burası yedi gün 24 saat çalışan bir merkez olmalı. Her an insanların, aydınların bir araya geldikleri, tartıştıkları, kültür sohbetleri yaptıkları bir mekan olmalı ve

kaynaşmayı temin etmelidir. Ancak o zaman İKT Genel Sekreterimiz Ekmeleddin İhsanoğlu'nun babası Mehmet Efendi'nin ruhu şad olur. Geçmişte Türk ve Mısır kültürlerinin gelişmesi için çaba sarf eden başta Mehmet Akif Ersoy olmak üzere bütün herkesin ruhu şad olur."

Törene katılan İKT Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu ise, 1951'de kurulan Ayn Şems üniversitesinde, Türkçe eğitimine rahmetli babasının gayretleriyle başladığını belirterek, "Bugün Mısır'da Türk Dili Edebiyatı hakkında başta Ayn Şems ve Kahire Üniversiteleri olmak üzere birçok yerde kürsüler vardır. Bugün büyük bir ivme vardır. Eminim ki Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin ayrı bir yeri olacaktır. Bugün ayrıca beni heyecanlandıran bir husus olmuştur. Vakfın kurucularının ve yöneticilerinin, buradaki kütüphaneye rahmetli pederin adını vermiş olmaları da, çok büyük bir nezaket ve kadirşinasça bir jesttir" dedi.

Yapılan konuşmalardan sonra, Vakfın açılış kurdelesini Bakan Davutoğlu, İKT Genel Sekreteri İhsanoğlu, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Hüseyin Avni Botsalı ve diğer yetkililer birlikte kesti. Bakan Davutoğlu ve davetliler daha sonra merkezin bölümlerini gezerek yetkililerden bilgi aldı.

KAHİRE YUNUS EMRE TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ AÇILDI

6 MART 2010

Geçtiğimiz yıl sırasıyla Bosna-Hersek ve Tiran'da açılış yapılan Türk Kültür Merkezlerine bir yenisini daha eklendi. Türkiye'nin, Türk dilinin, kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtılması ve yaygınlaştırılması amacıyla yurt dışında faaliyetlerde bulunan Yunus Emre Enstitüsü'nün yeni Türk Kültür Merkezi Mısır'ın başkenti Kahire'de açıldı.

Çok sayıda konuşun katıldığı geçtiğimiz Çarşamba günü gerçekleşen açılış töreninde Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu, Mısır Kültür Bakan Yardımcısı Hossam Nassar, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Hüseyin Avni Botsalı ve Enstitü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan birer konuşma yaptı.

Vakfın üçüncü merkezi olarak burayı açtıklarını belirten Dışişleri Bakanı Davutoğlu, "Bu tarihi anda sizlerle birlikte olmaktan büyük onur duyuyorum. Hem Dışişleri Bakanı olarak hem de Yunus Emre Mütevelli Heyeti

Başkanı olarak gurur duyuyorum. Dışişleri Bakanlığı artık yalnız siyasi olarak değil, kültürel olarak Türkiye'nin etkisini artırmaktadır. Bu Vakıf Türk diplomasinin en önemli araçlarından biri haline geliyor." dedi. Bu merkez etrafında Türk ve Mısır aydınlarının bir araya gelmesini arzu ettiklerini ifade eden Davutoğlu, sözlerine şöyle devam etti: "Burası yedi gün 24 saat çalışan bir merkez olmalı. Her an insanların, aydınların bir araya geldikleri, tartıştıkları, kültür sohbetleri yaptıkları bir mekan olmalı ve kaynaşmayı temin etmelidir."

Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılış törenine katılan Ekmeleddin İhsanoğlu ise 1951'de kurulan Ayn Şems Üniversitesinde Türkçe eğitime rahmetli babasının gayretleriyle başladığını belirtti. "Bugün Mısır'da Türk Dili Edebiyatı hakkında başta Ayn Şems ve Kahire Üniversiteleri olmak üzere birçok yerde kürsüler vardır. Eminim ki Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin ayrı bir yeri olacaktır." diyen İhsanoğlu sözlerine şöyle devam etti: "Bugün ayrıca beni heyecanlandıran bir husus olmuştur. Vakfın kurucularının ve yöneticilerinin, buradaki kütüphaneye rahmetli pederin adını vermiş olmaları da, çok büyük bir nezaket ve kadirşinasça bir jesttir"

Yapılan konuşmalardan sonra, Vakfın açılış kurdelesini Dışişleri Bakanı Davutoğlu, İKT Genel Sekreteri İhsanoğlu, Mısır Kültür Bakan Yardımcısı Nassar, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Botsalı, Enstitü Başkanı Bilkın ve Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyet üyesi Rasim Özdenören birlikte kesti.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin Kahire'deki açılışının ardından dünyanın farklı şehirlerinde Kültür Merkezleri açılmaya devam edecek. Rusya, Kazakistan, Makedonya, Suriye, Almanya ve Fransa gibi çeşitli ülkelerde de açılması planlanan kültür merkezleri ile ilgili çalışmalar da devam ediyor.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde çeşitli projeler, kültürel etkinlikler ve kurslar aracılığıyla bir taraftan Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlanırken, diğer taraftan da Türkiye ile diğer ülkeler arasında dostluğun pekiştirilmesi ve kültürler arasındaki münasebetlerin artırılması hedefleniyor.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri bünyesinde yürütülecek olan Türkçe kursları sayesinde hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenlere Türkçe öğrenim imkânı sağlanmış olacak hem de ilgili ülkelerdeki Türk vatandaşlarının, ana dillerini daha yakından tanımaları temin edilerek Türkiye ile kültürel bağlarının devamı sağlanacak.

DAVUTOĞLU, TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ'Nİ AÇTI

4 MART 2010

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Mısır'ın başkenti Kahire'de Arap Birliği 133. Olağan Dışişleri Bakanları toplantısına katıldı.

Arap Birliği 133. Olağan Dışişleri Bakanları toplantısında bir konuşma yapan Bakan Davutoğlu, ayrıca Amerikan Üniversitesi'nde düzenlenen bir seminere katıldı. Davutoğlu, üniversitede yaptığı konuşmada, Türkiye ile Mısır arasındaki ilişkilere değindi. Ülkelerin tarih ve coğrafyasını değiştiremeyeceğini ifade eden Bakan Davutoğlu, yan yana yaşayan ülkelerin aynı sorunlardan etkilendiğini söyledi. Türkiye'nin dış politikasına değinen Davutoğlu, İsrail-Suriye ilişkileri, Filistin Devleti, Ortadoğu, Kafkas ve Balkanlar'a yönelik görüşlerini açıkladı.

Komşularla sıfır problem prensibine de değinen Davutoğlu, bölgedeki ülkelerde çok farklı ırk, din ve dilin bulunduğunu, bütün bu mozağin beraberce yaşadığını dile getirdi.

Davutoğlu, Amerikan Üniversitesi'ndeki konuşmasının ardından Mısır'ın başkenti Kahire'de yapılan Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışına katıldı. Açılışta İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu da hazır bulundu. Kültür merkezinin açılışında Salahaddin Türk Lisesi öğrencileri, Bakan Davutoğlu'nu ellerinde Türk bayraklarıyla karşıladı.

Yerel saatle 20.00'de büyükelçilik rezidansında onuruna düzenlenen kokteyle katılan Davutoğlu, bu gece Mısır'dan ayrıldı.

Avrupa

12 Mart 2010 Cuma

mail: haber@hurriyet.de | Faks: +49 (0) 6105 327999

Hürriyet

www.hurriyet.de

■ ALM.
sada çö
layışın
Pöbe, il
bankası
tam 9 sa
na açıl
özellikl
ra Erci
ne kenti
alıyorki

Türkçe için Yunus Emre devrede

İlk merkez
Frankfurt'a
açılacak

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan ile YETEM Müdürü ve Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş Hürriyet'i ziyaret etti.

Prof. Dr.
Ali Fuat Bilkan

Petra Roth

Tanıtıma katkı

TÜRKİYE'de Yunus Emre Vakfı'na bağlı olarak kurulan ve çeşitli ülkelerde açacağı Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ile Türkiye'nin, Türk dilinin, kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtılması için çalışmalar yapacak Yunus Emre Enstitüsü Başkanı (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Başkanı) Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan ile YETEM Müdürü ve Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş Almanya'ya gelerek Köln Üniversitesi Türkçe Öğretim Öğretmeni Erikan Türkoğlu ile birlikte temaslara başladılar.

Ülkelerarası dostluk pekiştirilecek

Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde bilimsel projeler, kültürel etkinlikler ve kurslar aracılığıyla bir taraftan Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlarken, diğer taraftan Türkiye ile diğer ülkeler arasında dostluk pekiştirilecek ve kültürler arasındaki münasebetler artırılacağı ifade eden Bilkan ve Ateş, şunları söylediler:

Kültürel bağ

"Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri bünyesinde yürütülecek olan Türkçe dil kursları sayesinde hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenlere Türkçe öğrenim imkânı sağlanacak hem de ilgili ülkelerdeki Türk vatandaşları, dillerini daha yakından tanımasını temin edilerek, Türkiye ile kültürel bağlarının

devamı sağlanacaktır.

Sistem getirilecek

Yunus Emre Vakfı olarak öncelikle Türkçe öğretimi konusunda bir sistem getirmeyi, Türkçe öğretimi bir disipline kavuşturmayı planlıyoruz. Bu konuda bölge uzmanları yetiştireceğiz. ATE'nin ortak dil programına uygun olarak, Türkçe öğretim seti hazırlayacağız. Amacımız, bir dünya dili olan Türkçenin öğretilmesinde seviye tespit sınavlarına yapmak." Prof. Bilkan, her yıl 100 öğrencinin Türkiye'ye davet edildiğini, şimdiye kadar toplam 500 öğrencinin geldiğini belirtti. Öğrenci değişim programları hakkında da bilgi veren Prof. Bilkan, "Yurtdışından burslu öğrenci getireceğimiz gibi, yurtdışındaki Türkoloji Enstitülerine burs ödülü vereceğiz" diye konuştu.

Bir işle üstlenecek

Nazarın yurtdışında bir kültürel etkinliğe gitsen, oraların önkü edebiyatçıları adına açılmış kültür merkezlerine imzalarını. Türkiye'de Goethe Enstitüsü'nün Alman dilinin ve kültürünün yaygınlaşmasında yerini söylemeye gerek yok, Cervantes Enstitüsü kısa zamanda hem öğrenmek isteyenleri sayın hem de o dilin edebiyatına katkı sağlar.

İtalyan Kültür Merkezi de, etkinlikler düzenlenecek diyor.

Başta Almanya olmak üzere yabancı ülkelerde yaşayan, yurtdışında kendi dillerinin edebiyatı okuyabilecekleri bir merkez kurmamız açısından önemli bir adım. Hiç kuşkusuz ben bu yabancılar açısından bakmıyorum.

Çünkü, Türkçe öğrenmek isteyenler böyle bir yere gelir. Bu gereksinimi sadece ağızdan öğreniyoruz, onları on üçüncü kuşak Türkleri için içine katıyoruz. Kendi dillerini, edebiyatlarını öğrenmek isteyenler böyle bir kurum olacak bu yerler.

Buralarda hem Türkçe kitleri hem de o ülkenin dilinde kurmaları gerekiyor. Çünkü dil ancak edebi örneklerle güçlü tekliflerle başarılı olur.

KÜLTÜR Enstitüsü/Merkezi masayla bizim başka ülkelerde kendimizi tanıtmaya çalışırken mesele kit edeceğimiz konusundadır.

Yer tahsil edilecek

7 MAYIS 2009'da faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü hakkında bilgi veren Prof. Dr. Bilkan, "Geçtiğimiz yıl Balkan ülkelerinden başlayarak Saraybosna-Tiran, Mısır Kahire, Kazakistan-Astana kültür merkezini hizmete açtık. 26 Mart'ta da Üsküp'te açılış yapacağız. Almanya'da ise başta Frankfurt olmak üzere Köln ve Berlin'de birer merkez açmayı düşünüyoruz. Bunun için ilk etapta Frankfurt Anakent Belediye Başkanı Petra Roth ile ilk görüşmeyi yaptık. Yaklaşık 1.5 saatlik görüşmemiz sırasında olaya sıcak baktıklarını söylediler. Merkezinde de olmasını istedik. Dört kültür merkezinin olduğu Bockenheimer'da bir yer talep ettik. 500 metrekarelik yer tahsis için bize söz verdi. Önümüzdeki aylar içerisinde olumlu bir cevap bekliyoruz" dedi.

Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Almanya'ya geliyor

Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırıp dostluğunu geliştirmek amacıyla Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün himayesinde kurulan Yunus Emre Vakfının bünyesinde faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüsünün başkanlığını Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan yürütüyor. Prof. Dr. Bilkan, Almanya'da açılacak Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ile ilgili Almanya'da temaslarda bulunuyor.

Frankfurt Anıtkent Belediye Başkanı Petra Roth ve Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan'ın gerçekleştirdiği görüşmede YETEM Müdürü ve Yunus Emre Enstitüsü Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş ve Frankfurt Kültür Dairesi Başkanı Prof. Dr. Felix Semmelroth da hazır bulundular.

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan Almanya'da açılacak Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ile ilgili bir dizi görüşme gerçekleştirmek amacıyla geldiği Frankfurt'ta Zaman Gazetesi Avrupa Yayın Yönetmeni Mahmut Cebir'i ziyaret etti.

GÖKHAN KÜÇÜK FRANKFURT

Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini ve sanatını tanıtmak ve bu alanlarda eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek için Mayıs 2009'da faaliyete geçen Yunus Emre Vakfı Almanya'da Türk Kültür Merkezleri açmak için girişimlerde bulunuyor.

Aynı zamanda TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinde Rektör Yardımcısı ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı da olan Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan Frankfurt ve Münih'te bir dizi görüşmelerde bulunmak üzere Almanya'ya geldi. Prof. Dr. Bilkan Saraybosna, Kahire, Tiran ve Astana gibi şehirlerden sonra Frankfurt'ta da bir Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açmak için Frankfurt Büyükşehir Belediye Başkanı Petra Roth ile görüşti. Görüşmede Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM) Müdürü ve Yunus Emre Enstitüsü Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş ve Frankfurt Kültür Dairesi Başkanı Prof. Dr. Felix Semmelroth da hazır bulundu. Almanya'da başta Frankfurt olmak üzere Köln ve Berlin'de birer merkez açmayı düşündüklerini söyleyen Ali Fuat Bilkan bunun için ilk etapta Frankfurt Büyükşehir Belediye Başkanı Petra Roth ile ilk görüşmeyi yaptıklarını ve görüşmeden kısa zamanda somut sonuçların çıkacağını umduğunu belirtti. Köln Üniversitesi Türkçe Öğretim Görevlisi Erkan Türkoğlu ile birlikte gazetemizin Offenbach Merkez binasına ziyaret eden Prof. Dr. Bilkan: "Petra Roth'a Yunus Emre Türk Kültür Merkezi için yer tahsis konusunda ricada bulduk. Diğer ülkelerin kültür merkezlerinin de bulunduğu Frankfurt'un merkezi semtlerinde bir yer talep ettik. Sempozyum, kongre, sergi ve benzeri etkinlik ve faaliyetlerin yürütüleceği merkezimize yer tahsis için bize söz verdi. Önümüzdeki aylar içerisinde olumlu bir cevap bekliyoruz" dedi. Görüşmeden sonra gazetemize açıklamalarda bulunan Petra Roth ise "Kültür Merkezleri zamanında en önemli burs tesis edicilerdir. Türkiye Cumhuriyeti'nin Almanya'da kuracağı Yunus Emre Kültür Merkezleri için Frankfurt'u en ön sıraya koymuş olmasına memnuniyet ile karşılıyoruz ve uygun mekânın bulunduğu takdirde Almanya'daki ilk merkezin burada açılacak olması bizi sevindiriyor" dedi. Frankfurt Kültür Dairesi Başkanı Felix Semmelroth da "Frankfurt çok kültürlü bir şehir. Burada Fransızların, İspanyolların ve İtalyanların Kültür merkezleri var. Frankfurt'ta yaşayan Türkler de şehrin kültür hayatında önemli bir yeri var. Yunus Emre Kültür Merkezi bu yapıya büyük bir zenginlik katacağından eminim." şeklinde konuşarak yer tahsis konusunda yardımcı olacaklarını belirtti.

Zaman Gazetesi Avrupa Yayın Yönetmeni Mahmut Cebir ve World Media Group AG'ye bağlı Peyk Media şirketi Genel Müdürü Mustafa Altas ile Yunus Emre Enstitüsünün çalışmalarını hakkında konuşan Ali Fuat Bilkan: "Bir sonraki merkezimizin açılışını 26 Mart'ta Üsküp'te yapacağız. Daha sonra sırada Moskova var. Paris ve Varşova için temalarımız devam ediyor" şeklinde konuştu. Yurt dışında kurulan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Almanya'nın Goethe Enstitüsü, İspanya'nın Instituto Cervantes'i ve İngiltere'nin British Council gibi ülkelerin dilini, sanatını ve tarihini tanıtmak amacıyla faaliyet gösterecek.

Yunus Emre Vakfı Avrupa'ya açılacak

Yunus Emre Vakfı (YEV) Genel Müdürü Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan, Türkiye'nin dışarıya açılması ve Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmak için, yurt dışında YEV Kültür Merkezleri kurulumunu planladıklarını söyledi. Bilkan, Kültür Bakanlığı'na bir önceki Türk başkanı ve bakanlar ile görüşmelerde bulunduğunu ve Türkiye'nin dışarıya açılması ve Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmak için, yurt dışında YEV Kültür Merkezleri kurulumunu planladıklarını söyledi. Bilkan, Kültür Bakanlığı'na bir önceki Türk başkanı ve bakanlar ile görüşmelerde bulunduğunu ve Türkiye'nin dışarıya açılması ve Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmak için, yurt dışında YEV Kültür Merkezleri kurulumunu planladıklarını söyledi.

Bilkan, "Kültür Bakanlığı'na bir önceki Türk başkanı ve bakanlar ile görüşmelerde bulunduğunu ve Türkiye'nin dışarıya açılması ve Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmak için, yurt dışında YEV Kültür Merkezleri kurulumunu planladıklarını söyledi."

Dil ve kültür atağı

■ ASIM GÜNEŞ / FRANKFURT

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan ile Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM) Müdürü ve Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş, Türkçe'nin dil ve kültürü yaymak için İstanbul'a gittiklerini söylediler. Almanya'da Yunus Emre Merkezleri kurmak için çaba harcayan Bilkan ile Ateş, "Bünyesinde yer alan 'Yaz Stag Projesi' ile Türkiye'ye gittiklerini öğrendiklerini Türkiye'yi, Türk kültürünü, Türk sanatını hakkında bilgiler vererek, Türk lobisinin çalışmalarını yapacağını"

Çocuklarımız dil ve kültür zenginliğini aşılamak için her türlü fedakarlığı yapacağız" dediler. Prof. Dr. Bilkan, "AR, bu tür programlara genellikle öğrencilerinin adına veriyor. Bu da bizim için büyük bir destek. Öğrenci değişim programlarına Dede Korkut, Ahmet Yesevi gibi isimleri veriyoruz. Yurtiçeriden buraya öğrenci getireceğiz gibi, yurtiçeriden buraya öğrenci getireceğiz" şeklinde konuştu. Prof. Dr. Bilkan, Yunus Emre Merkezleri'nin Alman Goethe Enstitüsü'nin karşılığı olacağını da belirtti.

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan (ortada), YETEM Müdürü ve Avrupa Ülkeleri Koordinatörü Doç. Dr. Şeref Ateş (sağda) ve Köln Üniversitesi Türkçe Öğretim Görevlisi Erkan Türkoğlu.

Kısa Kısa Mısır Tarihi

Verimli Nil Vadisi'nde hayat binlerce yıldan günümüze devam ediyor. Antik Mısır İmparatorluğu'nun görkemli tarihine dair bilgileri, o dönemlere ait olayları, papirüslerden öğreniyoruz.

Antik Mısır'ın tarihsel yıllıkları, kapsamlı yapım projeleri ve izleri binlerce yıl boyunca takip edilebilen önemli kişiliklerle doludur. Bazı Mısır sülalelerinin kesin kronolojisi hakkında arkeologlar arasında süregiden tartışmalara karşın, Mısır tarihinin her biri kendine özgü isimlerle kesin dönemlere ayrılabilceği konusunda ortak bir fikir birliği vardır. Sülale öncesi ve ilk sülaleler döneminden sonra, aralarda geçiş dönemleri olmak üzere, Eski, Orta ve Yeni Krallık dönemleri gelir. Bunları da, Mısır'ın İS 1. yy.da Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine girmesine kadar süren Geç Krallık, Makedon ve Ptolemaios dönemleri izler.

Sülale Öncesi ve İlk Sülaleler (İÖ 5000-2780)

Uzun yıllar boyunca Mısır tek bir krallık değildi: Güneyde Yukarı Mısır, kuzeyde ise Aşağı Mısır olmak üzere iki krallık vardı. İÖ 3170 yılında Yukarı Mısır Kralı Narmer, Aşağı Mısır'ı fethetti. Ama krallıklar tam olarak ancak İÖ 3100 yılı civarında Kral Menes hakimiyetinde birleşebildi. Kral Menes, tacı, her iki krallığın da simgelerini taşıyan ilk kraldır. Menes, Aşağı Mısır'da bugünkü Kahire yakınlarında bulunan Memphis'i başkent yaptı ve böylece İlk Sülale kuruldu. Yaratıcı Tanrı Ptah kültünü oluşturanın da Menes olduğu düşünülmektedir.

Eski ve Orta Krallıklar

Eski Krallık İÖ 2780 yılı civarında kuruldu ve beş yüz yıldan uzun sürdü. Bilim ve mimari alanlarında ilk önemli gelişme evresinin habercisi oldu. Bu dönemde hiyeroglif geliştii ve ilk yapım projeleri yürütüldü.

Yöneticiler giderek güçlenmeye ve yaşarken olduğu gibi ölümlerinden sonra da kudretlerini sürdürmek amacıyla çeşitli yollar aramaya başladılar. IV. Sülaleden Kral Coser,

öldükten sonra, ölümlü bedeniyle sonraki yaşamına kendisiyle birlikte gömülecek servetinin korunması için ilk büyük anıt mezarı yaptırdı: Sakkar'a'daki basamaklı piramit.

Diğer yöneticiler, bu fikri daha da geliştirerek aynı yolu izlediler ve İÖ 2526 yılında Gize'de Keops (Kufu) için Büyük Piramit inşa edildi. Bundan kısa süre sonra, İÖ 2575 ve 2550 yılları arasında Gize'de Kral Kefren'in (Hafre) anısına Sfenks dikildi. İlk mumyalamalar bu dönemde başladı. Keops'un oğlu Recedef, Güneş Tanrısı Ra'yı, bir başka deyişle Re'yi Mısır dinine sokarak Mısır yaşamında köklü bir değişim yarattı. Ra'ya tapmak, takip eden 3000 yıl boyunca Mısır kültürünün en önemli özelliklerinden birisi haline geldi.

İÖ 2140 ile 2040 yılları arasında, Aşağı Mısır'daki Heliopolis ile Yukarı Mısır'daki Teb (günümüzde Luksor) arasındaki rekabet nedeniyle, krallık tekrar ikiye bölündü. Bu dönem İlk Ara dönem olarak adlandırılır. Teb'in artan öneminin göstergesi olan Karnak Tapınağı'nın yapımına, İÖ 2134 yılı civarında başlandı.

Orta Krallık (İÖ 2040-1801) dönemi 11.Sülaleye mensup Teb yöneticilerinin hakimiyetlerini genişletme istekleri sonucunda ortaya çıktı ve Mısır II. Mentuhotep önderliğinde yeniden birleşti. Ardılları Teb'de bir güç merkezi inşa ederek, Mısır sanatında ve arkeolojisinde büyük bir etki yaratan kültürel canlanma başlatıldılar. Bu, Antik Mısır'ın en huzurlu ve gönençli dönemlerinden biriydi.

İnançlar söz konusu olduğunda, Teb tanrısı Amon, Ra ile birleşerek Amon Ra haline geldi ve İS 1800 civarında Osiris ilahlaştırıldı. Teb, 12. sülalenin ilk kralı, İÖ 1980-1951 yılları arasında hüküm süren 1. Amenemhet'in Memphis yakınlarında başkent kurmasına kadar, hakimiyeti elinde tuttu. Ama firavun, Teb tanrısı Amon'a saygı göstermeyi sürdürdü ve böylece Amon kültürünün bütün krallıkta kabul görmesini sağladı.

Mısır'ın zenginliğinde rakiplerin gözü vardı. İÖ 1600 yılı civarında Hyksoslar

Libya'dan Aşağı Mısır'a girip güneye doğru akın ederek krallığı bir kez daha ikiye böldüler; böylece İkinci Ara dönem başladı.

Yeni Krallık (İÖ 1540-1100)

Hakimiyeti yüz yıldan kısa süren Hyksoslar, 18. sülaleyi kuran ve tek bir çatı altında bütün Mısır'ı tek başkent Teb'den yöneten I. Ahmose tarafından Aşağı Mısır'dan sürüldüler. 18. sülale firavunları pek çok önemli reforma önyak oldular; orduyu yeniden düzenlediler ve feodal liderlerin gücünü azaltarak iktidarı aile üyelerinin elinde topladılar. Mısır, Yeni Krallık döneminde sanatsal ve kültürel açıdan en parlak günlerini yaşadı. Pek çok ünlü firavun bu dönemde hüküm sürmüştür. 1. Tutmosis'in (İÖ 1504-1492), Karnak Tapınağı'na göre nehrin karşı kıyısında bulunan dar bir vadiye gömülmesinden sonra, firavunlar için yeni defin alanı olarak Krallar Vadisi seçildi.

İÖ 1400'ler boyunca Karnak ve Luksor'daki tapınaklar ve mezarlar giderek çoğaldı, Nil'in batı kıyısında da büyük yapılar inşa edildi. Ancak İÖ 1356-39 arasında yeni bir firavun, IV. Amenofis Karısı Nefertiti ile birlikte Teb'i terk etmeye ve kuzeyde yeni bir başkent kurmaya karar verdi; Ahenaton (bugün Tel el-Amarna). Tek gerçek tanrı Aton'a dayalı, tek tanrı bir kült geliştirdi ve adını Ahenaton ('Aton'u memnun eden') olarak değiştirdi. Bu ani ve köklü değişiklik karmaşaya yol açtı ve Mısır uluslararası nüfuzunu kısmen yitirdi. Bu durum Ahenaton'un ardılı olan oğlu Tutankhamon'un, Teb'deki Amon Ra'nın ve diğer tanrıların rahiplerini yeniden kazanmasına kadar sürdü.

Tutankhamon, ardında varis bırakmadan esrarengiz bir biçimde öldü. Savaşçı ardılı I. Ramses, 19. Sülaleyi başlattı. Onun ardılı I. Seti (İÖ 1291-1279) Ahenaton döneminde kaybedilen toprakların büyük bölümünü geri aldı.

II. Ramses'in uzun süren hakimiyeti (İÖ 1279-1212), Yeni Krallık döneminin sonu için muhteşem bir final oldu. Firavun 60 yıl boyunca

Luksor'da ve Karnak'ta ihtişamlı yapı projelerine girişti ve Abu Simbel tapınağını yaptırdı. Günümüzde, Kitabı Mukaddes'te adı geçen ve Yahudilere İsrail'i kurmaları için ülkesinden ayrılma izni veren Mısır firavununun II. Ramses olduğu düşünülmektedir.

III. Ramses, Medinet Habu'da büyük bir cenaze kompleksi inşa ederek II. Ramses'i izlemeye çalıştı, ama iktidar, kraliyetin elinden Amon-Ra'nın hizmetkarları olarak bilinen rahiplerin eline geçmeye başlamıştı. Ülke, İÖ 1070 yılında yabancı istilacılar yüzünden bir kez daha bölündü. İÖ 715 yılında Mısır'ı yönetmeye başlayan Asurlular, büyüyen Roma İmparatorluğu ile diplomatik ve ticari ilişkiler geliştirmeye başladılar.

Ptolemaios Dönemi

Büyük İskender İÖ 332 yılında Mısır'ı işgal etti ve Yunan kökenli Makedon generali Naukratis'li Kleomenes'i yönetici olarak atadı. İskender'in İÖ 323 yılında ölümü üzerine Kleomenes I. Ptolemaios adını alarak ülkenin kontrolünü ele geçirdi. Akdeniz kıyısındaki, yeni İskenderiye kenti I. Ptolemaios'un karargahı olmanın yanı sıra, bölgenin de kültürel başkenti oldu ve böylece Teb nüfuzunu kaybetti. Buna karşın, takip eden Ptolemaioslar Yukarı Mısır'ın Dendera, Philai ve İdfu gibi kentlerinde önemli tapınaklar inşa ettiler. Mısır tanrılarını kendi tanrılarıymış gibi kabul ettiler ve basit bir şekilde Yunan kültürüne dönüştürmek yerine, Mısır kültürünün gelişmesini desteklediler.

Ptolemaios dönemi, Kraliçe Kleopatra'yla sona erdi. Kleopatra, yaşamı boyunca (İÖ 69-30) başta bir çocuk sahibi olduğu Julius Caesar olmak üzere Roma hükümdarları ile ilişkisini kullanarak ülkesini Roma

ile birleştirmeye çalıştı. Caesar'ın öldürülmesi ve Marcus Antonius'un Actium Savaşı'nda bozguna uğraması üzerine Kleopatra, İÖ 30 yılında İskenderiye'de intihar etti. Mısır, önce Roma'dan, daha sonra Konstantinopolis'ten yönetilen Roma İmparatorluğu'na bağlı bir eyalet haline geldi.

Arap İmparatorluğu

Güçlü Müslüman Arap hakimiyetinin ilk dalgası Mısır'a Hz. Muhammed'in ölümünden sonra geldi. Mısır, özellikle 9. yüzyılın ortasında batıdan gelen güçlü Fatimiler tarafından istila edildikten sonra, en nüfuzlu Arap ülkelerinden biri haline aldı. Başkent olarak Batılıların daha çok Kahire olarak bildikleri El-Kahire (muzaffer) seçildi.

Kahire, takip eden iki yüzyıl içinde, İslam dünyasında önemli bir kültür ve öğrenim merkezi haline geldi. El Ezher Üniversitesi ve Camii bu dönemde kuruldu. Fatimiler 1169 yılında Salahaddin Eyyubi'nin ordusuna yenildi. Eyyubi, Filistin'de ve Suriye'de elde ettiği zaferlerle kendi hanedanını ilan etti ve Kahire'yi savunmak amacıyla kale inşa ettirdi. Zayıf iktidarı nedeniyle, idare Memluklerin eline geçti. 1251 yılından 1517 yılına kadar süren Memluk hakimiyeti boyunca saraylar ve camiler inşa edildi ve hareketli Han'ül-Halil pazarı sayesinde Mısır'ın ticari etkinliği arttı.

Osmanlı Yönetimi

Memlukler de 1517 yılında Osmanlılar tarafından devrildiler, ama bunun günlük hayata etkisi çok az oldu. Osmanlılar idareyi, Memluklerin de yardımıyla ülkeyi yönetecek yerel bir yöneticiye bıraktılar. Osmanlı gücünün zayıflamasıyla, Mısır daha büyük bir oyunun piyonu haline geldi.

Artan İngiliz gücünün önünü kesmek isteyen genç Napoleon Bonapart, 1789 yılında Mısır'a geldi; kısa süren etkili bir savaşla, ülkeyi ele geçirdi. Napoleon idari bir yapı oluşturmaya girişti. Bilginleri ve sanatçıları ülkenin antik hazinelerini keşfedip kaydetmekle görevlendirdi. Bunun üzerine Fransa'da ve Batı Avrupa'da, Mısır bilimine büyük bir ilgi duyulmaya başlandı.

Napoleon, Mısır'da kısa bir süre kaldı. İngiliz donanması onun peşindeydi ve aynı yıl içinde Abukir Savaşında Fransız donanması bozguna uğratıldı. Napoleon "zafer"ini ilan etmek üzere ülkesine döndü, ama ordusunu arkasında bırakmak zorunda kaldı.

Bu sırada Osmanlı kuvvetleri Fransa'ya karşı İstanbul'dan yola çıkmışlardı. Ordunun başında, Fransızlar'ın geri çekilmesi halinde Mısır'a paşa olarak atanmasını teklif eden zeki ve entelektüel Mehmed Ali Paşa vardı. Osmanlı Sultanı bu talebi kabul etti ve Mehmed Ali Paşa Kahire'ye yerleşti.

Avrupalılar'ın askeri stratejilerinden etkilenen Mehmed Ali Paşa orduyu modernize etti. Tarım ve ticaretle yenilikler yaptı ve ticari bir ürün olarak pamuğu piyasaya sürdü. Kahire'de inşa edilen yeni yapılar ile şehrin sınırlarını genişletti. Mısır'ın yeni yöneticisi, padişaha iki kez savaş açtı ve Osmanlı ordusunu neredeyse yenerek servetini ve gücünü artırdı. İstanbul, tebaasının gücünü kabul etti ve Mısır'a özerklik tanındı. Mısır Paşalığına babadan oğula geçme statüsü verildi. Bundan sonra ünvan (Farsçada 'kral' valiliğe denk) hidivliğe yükseltildi. Mehmet Ali Paşa'nın peşinden gelenler zamanla güçten düştü. Bir süre sonra Mısır siyaseti ve ticareti İngilizler'in eline geçti.

20. Yüzyıl

Mısır, I. Dünya Savaşı'nda İngilizler için stratejik önemini korudu. Savaşın ardından, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra, Mısır bağımsızlığını ilan etti; ama buna karşın, idare hala Londra'nın elindeydi.

II. Dünya Savaşı Mısır'ın stratejik önemini yeniden artırdı ve Kuzey Afrika önemli bir savaş cephesi oldu. İtilaf kuvvetleri Kahire'ye çok yaklaşmışken, Müttefik askerleri, onları 1942 yılında El-Alameyn'de durdurdu. Mısır, savaşın sonuna kadar İngiliz egemenliğinde kaldı.

Savaş sonrası siyasetler yeni sorunları da beraberinde getirdi. Müslüman Filistin topraklarında Yahudi Devleti

İsrail'in kurulması Arap dünyasını altüst etti. Mısır, 1948 yılında, kendisini yeni komşusuna karşı kanlı bir savaşın içinde buldu.

1936 yılında tahta çıkan Kral Faruk, Süveyş Kanalı'nın kontrolünü İngilizlerden alarak ülkenin onurunu geri kazanmaya yeltenince yurt dışında diplomatik yenilgiye uğradı ve ülke içindeki huzursuzluk, muhalefete dönüştü. Temmuz 1952 yılında, Albay Cemal Nasır önderliğinde yüksek rütbeli bir grup asker Faruk'u tahttan indirdi ve Süveyş Kanalı'nı ulusallaştırdı. Nasır, on yedi yıl boyunca ülkeyi yönetti. Önemli çalışmalar yaptı. Bunlardan biri, hidroelektrik üreten ve Nil deltasını sel taşkınlarından koruyan Yüksek Assuan Barajı'ydı.

Nasır'ın yerine 1970 yılında Enver Sedat geçti. Bu dönemde, İsrail'le kısa süren savaşlar yaşandı. Bu durum ülkenin gücünü azalttı ve Sina bölgesinin İsrail'e bırakılmasına yol açtı.

Sina, 1973 yılında geri alındı ama, Sedat, Mısır'ın uzun bir karmaşa dönemine dayanamamasından çekindi ve bunun üzerine Mısır, 1979 yılında İsrail'i tanıyan ilk Arap ülkesi oldu; ancak ülke içinde muhalefet Sedat'a karşı harekete geçti. Sedat, 1981 yılında suikasta uğradı.

Günümüzde, Hüsnü Mübarek, uluslararası müzakerelerde Mısır'a sağlam bir zemin kazandırmaya çalışmaktadır.

“Türk kültürünün ve dilinin yaygınlaştırılıp tüm dünyada tanıtılması için yapılan çalışmaları yakından takip ediyorum.”

1960 yılından beri inşaat sektöründe hizmet veren Göçmaksan Makina, inşaat demiri bükme ve kesme makineleri, çeşitli inşaat aletlerinin üretim, satış, servis, yedek parça ve tasarımlarını yapmakta. Türkiye’de alanının lider firmalarından birisi olan Göçmaksan, üretimini yaptığı ürünlerini tüm dünyaya ihraç ediyor. Yeniliklere ve müşteri memnuniyetine her zaman öncelik verdiklerini belirten Göçmaksan Makina Genel Müdürü Mehmet Göçmen, kuruluşlarının 50. yılı olması dolayısıyla bültenimizin bu sayısında konduğumuz oldu.

Göçmaksan Makina hakkında bilgi alabilir miyiz?

Mehmet Göçmen: Çalışmalarına, inşaat sektöründe kullanılan el aletlerinin üretim ve tamiratını yaparak başlayan firmamız, sektörde 50. yılını kutluyor. 1960 yılında 30 metrekairelik bir atölyede başlayan üretim faaliyetlerimize, 25’i aşkın makina çeşidiyle bugün yaklaşık 8500 metrekairelik bir alanda devam ediyoruz.

Firmamız, inşaat sektöründeki gelişmeleri yakından takip etmekte, bu alanda ihtiyaç duyulan makineleri, teknolojinin gelişen imkanlarını kullanarak daha ekonomik ve kaliteli olarak üretmektedir. Tecrübeli personelimiz tarafından makinelerin üretim sürecinde, her aşamada kalite kontrolü yapılmakta, yüksek kalite ve performans esası ile üretime özen gösterilmektedir. Ayrıca Göçmaksan olarak, gelişen teknoloji ile yeni tasarımlar geliştirmekte ve bu tasarımları üretim aşamasında hayata geçirmektediriz.

Göçmaksan’ı, faaliyet gösterdiğiniz inşaat sektöründe diğer firmalardan farklı kılan, öne çıkaran en önemli ayrıntılar nelerdir?

M.G: Göçmaksan olarak, bugün haklı gururunu yaşadığımız başarımızın en büyük sebepleri arasında, Ar-Ge çalışmalarına hatırı sayılır oranlarda kaynak ayırmamız, teknolojik yenilikleri yakından takip etmemiz ve yeniliğe verdiğimiz önem yer alıyor. Sınırlarımızı, hedeflerimizi belirlerken her zaman büyük düşünüyoruz.

Mehmet Göçmen

Göçmaksan Makina
Genel Müdürü

“Hedefimiz, bir Türk markası olarak tüm dünyada bu alanda lider olmaktır.”

Göçmaksan olarak hedefleriniz nelerdir?

M.G: Elbette ki tüm firmalar gibi bizim de belirlemiş olduğumuz sayısal hedeflerimiz var. Ancak tüm personelimizle birlikte belirlediğimiz en öncelikli hedefimiz, bir Türk markası olarak tüm dünyada bu alanda lider olmaktır.

Bizlerin teknoloji ve makine alanlarında, yani bildiğimiz alanda ulaşmak istediğimiz marka olma hedefimize, tüm dünyada Türk dili ve kültürünü yayma çalışmalarıyla Yunus Emre Enstitüsü destek oluyor. Enstitünün kuruluşunda, yaptığı çalışmalarda katkısı olan, emeği geçen herkese sizin vasitanızla çok teşekkür etmek istiyorum.

Yunus Emre Enstitüsünün faaliyetleri ile ilgili görüş ve değerlendirmeleriniz nelerdir?

M.G: Yunus Emre Enstitüsünün, Türk kültürünün ve dilinin yaygınlaştırılması ve tüm dünyada tanıtılması için yaptığı çalışmaları yakından takip ediyorum. Son olarak Mısır’ın başkenti Kahire’de bir kültür merkezi açıldığını basından öğrendim. Yapılan çalışmalar, harcanan emek... Gerçekten hepimiz adına gurur verici faaliyetler yapıyor.

Teşekkürler...

HEDEFİNİZİ YÜKSELTİN!

İnşaat Demiri Kesme Bükme Makinalarımız ile
Güveni Yükseklerle Çıkardık

GÖÇMAKSAN®

TEL: 0312 250 20 00

**MAKİNE
GÖÇMAKSAN İNŞAAT MAKİNELERİ A.Ş.**

**YATIRIM
GÖÇMAKSAN İNŞAAT MAKİNELERİ A.Ş. - KAYSERİ**

**MAKİNE
GÖÇMAKSAN İNŞAAT MAKİNELERİ A.Ş. - KAYSERİ**

**MAKİNE
GÖÇMAKSAN İNŞAAT MAKİNELERİ A.Ş. - KAYSERİ**

Yunus Emre Enstitüsü

Atatürk Bulvarı Nu: 11
06050 Ulus/Ankara-TÜRKİYE
Tel: 0312 309 11 88 - Faks: 0312 309 16 15
www.yunusemrevakfi.com.tr
iletisim@yunusemrevakfi.com.tr

Saraybosna

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

Mula Mustafa Bašeskije 31a
71000 Saraybosna BOSNA-HERSEK

Tiran

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

R.R. Arben Broci Nr: 6 Tiran ARNAVUTLUK

Astana

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

Karaotkel Diplomatik Site Leviy Bereg
Mikron Rayon Karaotkel Astana KAZAKİSTAN

Üsküp

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

UL 27 Mart No: 7a Üsküp MAKEDONYA

Kahire

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

13. Firdaws St. from Shaheen St.
Agouza Giza Kahire MISIR